

Άγγιξέ με...

Στο πιο μικρό
απ' όλα τα βιβλία...

Δεν ήταν παρά δύο εραστές...

Που περπατούσαν αργά στην άκρη του δρόμου. Που κρατιόντουσαν απαλά, που μιλούσαν τρυφερά...

Δεν ήταν παρά δύο εραστές που περπατούσαν καθώς τα σύννεφα πύκνωναν, καθώς ο αέρας δυνάμωνε, καθώς τα φύλλα, ξερά, μαζεύονταν στο πλάι τους. Δύο εραστές που περπατούσαν καθώς η βροχή έπεφτε.

Μα η βροχή δε θα μπορούσε ποτέ να τους αγγίξει... Η βροχή δε θα μπορούσε ποτέ ν' αγγίξει δύο εραστές...

Προχωρούσαν αργά προς το τέλος του δρόμου, εκεί που ο δρόμος έμοιαζε να σβήνει όταν τα δένδρα έμοιαζαν να σμίγουν. Και το φθινόπωρο άνθιζε γύρω τους ξερά κλαδιά.

Προχωρούσαν εκεί που ο δρόμος έσμιγε —θυμάμαι— με τη θάλασσα. Περπατούσαν εκεί, στην υγρή την άμμο, περπατούσαν αργά προς το κύμα που άφριζε.

Το κύμα στάθηκε τότε και τους είπε:

«Άγγιξέ με...»

Δυο χέρια που κινήθηκαν σαν ένα.

...Βάδιζαν τώρα επάνω στην ήσυχη θάλασσα. Μια θάλασ-

σα γαλάζια και άχρωμη, ρευστή και συνάμα ακλόνητη. Ο ουρανός τους είδε, τους αγάπησε. Ο ήλιος τους είδε και τους ζήλεψε.

Τους είπε λοιπόν,

«Άγγιξέ με»

Δυο χείλη που κινήθηκαν σαν ένα...

Κι ο ήλιος κατέβηκε και στάθηκε πλάι τους... Ο ουρανός έγινε τότε κόκκινος σα ροδοπέταλο. Η θάλασσα έγινε τότε κόκκινη σα φλόγα, έγινε κόκκινη σαν αίμα.

Κι η γη άρχισε να στάζει αίμα απ' αυτό που γέμιζε τις θάλασσες, αίμα απ' αυτό που γέννησε κάποτε το σύμπαν. Κι έπεσε πάνω στο φεγγάρι που κοιμόταν και το ξύπνησε.

Εκείνο, κόκκινο ακόμα, κατακόκκινο, ήρθε κοντά τους...

Ήρθε κοντά σε δυο εραστές που χόρευαν σε μια θάλασσα σαν αίμα.

Που κρατιόντουσαν γλυκά, που μιλούσαν τρυφερά.

Ο ήλιος είδε το φεγγάρι και το φοβήθηκε... Το σεβάστηκε. Κύλησε ήρεμα στο χείλος των νερών κι έπεσε στο κενό, χάθηκε στο άπειρο...

Έμειναν μόνοι τους. Δυο εραστές που βάδιζαν στην άκρη εκείνη του κόσμου σε μια θάλασσα σκοτεινή, σε μια θάλασσα ντυμένη στις σκιές της νύχτας.

Δυο εραστές που περπατούσαν καθώς τ' αστέρια έπεφταν στο πλάι τους, καθώς ο αέρας δυνάμωνε, καθώς το φεγγάρι έσταζε δειλά το φως του στο απέραντο χρώμα της...

Που προχωρούσαν καθώς το σκοτάδι έπεφτε, καθώς ο αέρας δυνάμωνε και τ' αστέρια μαζεύονταν στην άκρη του σύμπαντος.

...Μα το σκοτάδι δε θα μπορούσε ποτέ να τους αγγίξει.
Μα ποιο σκοτάδι θα μπορούσε ποτέ ν' αγγίξει δύο εραστές;

Κι εκείνη του είπε:

«Άγγιξέ με...»

15 Δεκεμβρίου

Δεν ήταν παρά δυο λουλούδια.
Δυο λουλούδια που άνθισαν δειλά στο πλάι του δάσους.
Στο μέσο του χειμώνα που τα τύλιγε.
Δεν ήταν παρά δυο λουλούδια ριζωμένα στην άκρη του
δάσους.

Τα έλουζε, θυμάμαι, κάθε πρωί η ίδια ηλιαχτίδα. Τα ξύ-
πναγε το ίδιο φύσημα του ανέμου. Τόσο κοντά.
Όσο να μυρίζει το ένα το άρωμα του άλλου.
Τόσο μακριά. Όσο ποτέ άλλοτε δε βρέθηκαν δυο λουλού-
δια.
Κι όμως αν ρώταγες τα ζώα του δάσους θα σου 'λεγαν πως
ήταν δίπλα-δίπλα.

Του είπε τότε: «Άγγιξέ με»

Εκείνο βάλθηκε ν' απλώνει τα φύλλα του. Να τεντώνει το
σώμα του, σε κάθε φύσημα του αγέρα, προς το μέρος της.
Βάλθηκε να τεντώνει τα πέταλά του, να τεντώνει τις ίνες
του και τη μικρή μαύρη χούφτα στο μέρος της καρδιάς.
Κι εκείνη λύγισε το σώμα της. Άπλωσε τα φύλλα της —

φύλλα που έτρεμαν καθώς φυσούσε ο άνεμος...

* *

...Βάλθηκαν τότε ν' απλώνουν τις ρίζες τους, να τις κυλούν αργά στο χώμα που τις χώριζε. Ένιωθαν να πονούν σε κάθε κίνηση. Μα δε τα ένοιαζε. Ήταν μονάχα δυο λουλούδια που άπλωναν τα φύλλα τους στον άνεμο, που άπλωναν τις ρίζες τους στο χώμα...

Δυο λουλούδια που άπλωναν τις καρδιές τους — δυο τόσες δα χουφτίτσες από κάρβουνο — στον χειμώνα που έφτανε, που ήταν γύρω τους...

...

«Δε μπορώ» της είπε, και μια σταλιά δροσιάς φάνηκε στην άκρη των ματιών του.

«Δε μπορώ» της είπε και τα πέταλά του έκλεισαν, τα φύλλα του μαζεύτηκαν γύρω από το μίσχο του κι οι ρίζες του μαζεύτηκαν δειλά στο χώμα που τις έδενε.

...Ήτανε μόνο δυο λουλούδια τόσο μικρά δίπλα στα δένδρα τα θεόρατα, τους γκριζούς μεγάλους βράχους και το ποτάμι που κυλούσε ασυγκράτητο στο μέσο του χειμώνα...

Του είπε τότε: «Άγγιξέ με...»

...Κι ένα γαλάζιο πέταλο γλύστρησε στον άνεμο. Έπεσε πάνω σε πέταλα κλεισμένα — πέταλα που άνοιξαν. Κύλησε

πάνω σε φύλλα μαζεμένα στον αδύναμο μίσχο. Σε φύλλα που άνοιξαν απρόσμενα. Κι έπεσε στο χώμα, πάνω σε ρίζες κουρασμένες που έκαναν να σηκωθούν και να το πιάσουν.

...Μα το είχε ήδη πάρει ο άνεμος.

Μα το είχε ήδη ρίξει στο ποτάμι που κυλούσε αμέριμνο στην άκρη —και 'κείνο— του δάσους.

...Κι όποτε ο άνεμος τύχαινε κι άλλαζε κατεύθυνση, μπορούσες να δεις πέταλα να ταξιδεύουν μαζί του. Να συγκρατούνται για λίγο από φύλλα στηριγμένα σε δυο μίσχους αδύναμους, να συγκρατούνται από ρίζες ανόητα βγαλμένες απ' το χώμα σ' ένα χειμώνα βαρύ, τόσο βαρύ, για δυο λουλούδια μόνα.

Μπορούσες να δεις πέταλα να φεύγουν απ' το μέρος της καρδιάς, για ν' ακουμπήσουν λίγο μια άλλη καρδιά που έστεκε πιο 'κεί. Λίγο πιο 'κει από εκεί που φτάνουν τα φύλλα όταν τεντώνονται, από εκεί που φτάνουν οι ρίζες όταν απλώνονται στο χώμα. Τόσο μακριά...

Κι όμως αν ρώταγες τα ζώα του δάσους θα σου 'λεγαν πως ήταν δίπλα-δίπλα.

* *

Οι εποχές έφυγαν κι ήρθαν άλλες. Δεν είναι παρά μονάχα εποχές.

Και 'κείνα δεν είναι παρά μονάχα δυο λουλούδια. Δυο

λουλούδια που ανθίζουν και μαραίνονται στην άκρη του δάσους. Δυο λουλούδια που ανθίζουν πάντα και μαραίνονται στην άκρη του κόσμου.

Κι είναι θυμάμαι πάντα δυο λουλούδια δίχως πέταλα. Γιατί τα πέταλά τους, μόλις γεμίσουνε με χρώματα, ταξιδεύουν στο αντικρυστό λουλούδι. Είναι θυμάμαι πάντα δυο λουλούδια γυμνά στην άκρη του δάσους.

Είναι οι καρδιές μονάχα —δυο τόσες δα μικρές χουφτίτσες από κάρβουνο— δυο λουλουδιών.

...Και σήμερα ακόμα, αν θα περάσεις από εκεί στη μέση του χειμώνα, ίσως τα ακούσεις να ψιθυρίζουν το ένα στο άλλο:

«Άγγιξέ με»

16 Δεκεμβρίου

Ο ήλιος καθώς ανέτειλε έλαμψε πάνω στ' ασημένιο νόμισμα.

Και 'κείνο άνοιξε απότομα τα μάτια του και τεντώθηκε μουδιασμένο ύστερα από τόσες ώρες βαθύ ύπνου. Έκανε τόση υγρασία εκεί πάνω! Επάνω στην κεραμιδοσκεπή εκείνου του διώροφου αγροτόσπιτου στην άκρη του χωριού.

«Καλημέρα», είπε ευγενικά στην άλλη του πλευρά.

Καμιά απάντηση.

«Καλή σου μέρα!

Εύπνησε, ξημέρωσε...» είπε ακόμα μια φορά, ακόμα πιο ευγενικά.

Μα η άλλη του πλευρά δεν απάντησε. Δεν είχε απαντήσει ούτε σήμερα.

Όπως δεν είχε απαντήσει ποτέ από τότε που θυμάται. Όσο ευγενικά κι αν της είχε μιλήσει, όσες φορές κι αν της το είχε ζητήσει.

Κοίταξε τον ήλιο που ανέβαινε στον ουρανό και χαμογέλασε.

«Γιατί δε μου μιλάς;» είπε πάλι στην άλλη του πλευρά.
«Μίλησέ μου, είμαι κι εγώ τόσο μόνη όσο κι εσύ.»
«Μίλησέ μου.»

«Το ξέρω, μπορεί να μη σου αρέσει η παρέα μου, μα τί μπορούμε να κάνουμε; Είμαστε μονάχα οι δυο όψεις ενός νομίσματος. Και θα 'ταν όμορφο να μιλάμε πότε-πότε.
Δε θα 'ταν όμορφο να έχουμε η μία την άλλη;»

Όμως η άλλη του όψη δε μιλούσε. Την είχε παρακαλέσει τόσες φορές. Την είχε παρακαλέσει με όσους τρόπους ήξερε. Μα δεν ήξερε δα και πολλούς! Η μια πλευρά ενός μικρού φτηνού νομίσματος ήταν. Τίποτα περισσότερο.

«Καληνύχτα» της είπε, καθώς έπεφτε το σκοτάδι...

* *

«Καλημέρα» είπε γλυκά με το πρώτο χαμόγελο του ήλιου.

Καμιά απάντηση. Ίσως όμως να κοιμόταν ακόμα! Ας περιμένε λίγο.

Περιμένε μέχρις ότου ο ήλιος ανέβηκε ψηλά. Ένας ήλιος χρυσός. Ένας ήλιος που έλαμπε πάνω στο ασημένιο νόμισμα, στην κεραμιδοσκεπή εκείνου του αγροτόσπιτου. Και τότε τόλμησε να της μιλήσει και πάλι.

«Είναι μια όμορφη μέρα σήμερα, έτσι δεν είναι;»

Μα εκείνη δεν απάντησε. Όπως δεν είχε απαντήσει ποτέ μέχρι σήμερα.

Γιατί;

Δεν την είχε συγκινήσει το ενδιαφέρον της άλλης της όψης;

Μήπως είχε κάποιο λόγο για να μη μιλάει; Μήπως ήταν κακό να θέλει να μάθει κανείς για την άλλη του όψη;

Αυτή δε το έβρισκε και τόσο κακό...

Από την άλλη βέβαια τί θα μπορούσε να ξέρει; Η μια πλευρά ενός μικρού φτηνού νομίσματος ήταν.

...

Μήπως...

...Μα ναι! Πώς δε το είχε σκεφτεί ως τώρα; Αυτό θα ήταν! Δεν ήταν δυνατόν να είναι τίποτα άλλο. Αυτό, το τόσο απλό!

«Μήπως δε μπορείς να μιλήσεις;» της είπε.

«Μήπως θέλεις αλλά δε μπορείς να μιλήσεις;»

«Κάνε τότε κάποια κίνηση, χτύπα το κεραμίδι και θα καταλάβω.»

«Αν δε μπορείς να μιλήσεις, χτύπησε το κεραμίδι!»

Τίποτα.

Καμία κίνηση, κανένας θόρυβος. Κι όμως για μια στιγμή το είχε πιστέψει...

Για μια και μόνο στιγμή είχε πιστέψει πως επιτέλους θα επικοινωνούσε με την άλλη της πλευρά.

Με ένα χτύπημα ίσως στο χορταριασμένο κεραμίδι.

Με κάποια ανεπαίσθητη κίνηση θ' αντάλλασαν απόψεις, σκέψεις, συναισθήματα. Θα έβρισκαν νέους τρόπους να μιλάνε.

Να μιλάνε!

Οι δυο όψεις ενός νομίσματος, σε μια σκεπή στην άκρη του χωριού. Δυο όψεις μόνες, ολομόναχες.

Τίποτα.

Καμία κίνηση. Κανένας θόρυβος. Η απάντηση ήταν απλή. Δεν ήθελε να της μιλήσει.

«Καλό βράδυ» της είπε, και απέμεινε να κοιτά τον ήλιο καθώς πήγαινε στη δύση. Ήθελε τόσο να κλάψει αλλά δε θα το έκανε. Ίσως το καταλάβαινε η άλλη της πλευρά.

Ίσως το καταλάβαινε από μια ανεπαίσθητη κίνηση, από έναν λυγμό που θα της ξέφευγε.

Όχι, δε μπορούσε να κλάψει! Ίσως το καταλάβαινε η άλλη της πλευρά. Και δε θα 'θελε με τίποτα να τη στεναχωρήσει.

Ήταν κι εκείνη μια πλευρά μόνη, ολομόναχη. Ίσως πιο μόνη κι από την ίδια.

Μα τότε γιατί δε της μιλούσε; Γιατί;

Αφού ήταν και οι δύο, δυο πλευρές μόνες, ολομόναχες, σε μια σκεπή στην άκρη του μικρού χωριού.

* *

Δεν της είπε καλημέρα εκείνο το πρωί.

Ξεκίνησε με μια ερώτηση που την έπνιγε όλη τη νύχτα. Που τη βασάνιζε όσο δεν έχει βασανιστεί ποτέ, καμιά πλευρά, κανενός νομίσματος σ' όλα τα χωριά του κόσμου.

«Μήπως με μισείς» της είπε, και με δυσκολία συγκράτησε ένα ρίγημα, ένα δάκρυ στην άκρη των ματιών της.

«Μήπως με μισείς γιατί μπορώ και βλέπω το χωριό και τον ήλιο;» «Μήπως με μισείς γιατί είσαι στραμμένη πάντα προς το κεραμίδι;»

«Πες μου! Πες μου, σε παρακαλώ...»

Καμιά απάντηση.

«Μα δε φταίω εγώ, το ξέρεις... Το θυμάσαι, έτσι δεν είναι;»

«Εκείνο το παλιόπαιδο φταίει, που μας πέταξε σ' αυτή τη σκεπή!»

«Πες μου. Πες μου ότι το θυμάσαι...»

«...Μίλησέ μου, σε παρακαλώ. Είμαι κι εγώ μια πλευρά ενός μικρού φτηνού νομίσματος. Μίλησέ μου! Πες μου για σένα! Πες μου κάτι! Είμαι η άλλη σου όψη!»

Άρχισε τότε απελπισμένη να της περιγράφει τη μορφή της.

Ήταν μια συνηθισμένη μάλλον όψη. Μια φιγούρα γυναίκας με λεπτά χαρακτηριστικά, με όμορφη μυτούλα και συμπαθητικά ματάκια.

Μια γυναίκα φυλακισμένη για πάντα στη σκεπή κάποιου διώροφου αγροτόσπιτου.

«Πες μου για σένα», της είπε.

«Πες μου με τι μοιάζεις!»

«Μπορούμε να γίνουμε φίλες! Μπορούμε αν θέλεις να γίνουμε οι καλύτερες φίλες! Οι καλύτερες φίλες απ' όλες τις όψεις, σ' όλα τα νομίσματα.

Οι καλύτερες φίλες σ' όλο το χωριό. Σ' όλη τη χώρα. Σ' όλο τον κόσμο, αν μου πεις μια κουβέντα.

Μια μόνο κουβέντα!

Αν μου πεις ότι το θέλεις!»

«Και 'γω θα υπάρχω τότε μόνο για σένα! Κι ας μη μου μιλήσεις ποτέ πια...»

Σιωπή. Απόλυτη σιωπή... Μα γιατί;

Ήταν και 'κείνη μια όψη μόνη, ολομόναχη, ίσως πιο μόνη απ' όλες τις όψεις του κόσμου...

...

Από εκείνη τη μέρα κι ύστερα, άρχισε να της περιγρά-

φει ό,τι έβλεπε.

Δεν της ζητούσε να της μιλήσει. Όχι πια. Απλά της μίλαγε χωρίς να της ζητά πλέον τίποτα.

Της έλεγε για το χωριό και το δάσος στο πλάι του. Της έλεγε για το μεγάλο δρόμο στη μέση των σπιτιών και την αγορά. Της έλεγε για τον ήλιο και τα σύννεφα. Για τα πουλιά τ' ουρανού. Για τις καμπάνες που χτυπούσαν κάθε Κυριακή.

Από 'κείνη τη μέρα κι ύστερα η ζωή αυτής της όψης δεν ήταν η ίδια. Περιέγραφε ό,τι έβλεπε, και δε ζητούσε πια τίποτα.

Δεν ήξερε αν είναι καλό ή κακό το να μη θέλεις να μάθεις για την άλλη σου όψη. Όμως η ζωή της ήταν πιο όμορφη από 'κείνη τη μέρα. Κι ένιωθε λιγότερο μόνη, πολύ λιγότερο μόνη, από οποιαδήποτε άλλη όψη, σε οποιαδήποτε γωνιά του χωριού.

Ήταν μια όψη λιγότερο μόνη.

* *

Πρώτη φορά από τότε που βρέθηκαν σ' εκείνη τη στέγη, που ξεσπούσε η καταιγίδα. Η πρώτη καταιγίδα του χειμώνα.

Κι ήταν τόσο χαρούμενη που οι χοντρές στάλες χτυπούσαν επάνω της. Που προστάτευε την ακριβή της άλλη όψη!

Ο αέρας δυνάμωσε πολύ.
Δυνάμωσε τόσο που τα κεραμίδια άρχισαν να τρέμουν.
Έτρεμαν τόσο, όσο ποτέ άλλοτε δεν έτρεμαν τα κεραμίδια
του διώροφου αγροτόσπιτου.

Και τότε συνέβη το κακό!

Τόσο γρήγορα που καμιά όψη, σε οποιαδήποτε άκρη του
κόσμου δε θα καταλάβαινε τι γινόταν...
Απλά αισθάνθηκε να κυλά στη χορταριασμένη σκεπή.

* *

Έκανε τόση, μα τόση υγρασία εκεί κάτω!
Εκεί κάτω, στη μέση του κήπου ενός μικρού αγροτόσπιτου
στην άκρη του χωριού.

Ωστόσο ήταν μια όψη ακόμα πιο χαρούμενη! Κι όμως ή-
ταν μια όψη χωμένη στη λάσπη. Η όψη μιας γυναίκας με
λεπτά χαρακτηριστικά, χωμένη στη λάσπη.

Κι όμως ήταν τόσο χαρούμενη!

Η άλλη της όψη μπορούσε να βλέπει και πάλι τα σύννεφα.
Τις άμαξες και τους δρόμους. Τις καμπάνες και τα δάση.
Την άλλη της όψη, τη χτύπαγε ο ήλιος!

Ναι, ήταν τόσο χαρούμενη. Τόσο χαρούμενη όσο δεν ή-
ταν ποτέ καμιά όψη, κανενός νομίσματος, σ' όλο το χωριό.

Και η άλλη της όψη σίγουρα θα της μιλούσε. Εκείνη η όψη που δε της είχε μιλήσει ποτέ ως τότε.

Τώρα σίγουρα θα της περιέγραφε τα πάντα. Ό,τι έβλεπε.

Τα βουνά και τα δάση. Το χωριό και τα σπίτια. Τον ήλιο και τα σύννεφα...

Έστω κι αν εκείνη δε θα μπορούσε να την ακούσει. Έστω κι αν εκείνη δε θα μπορούσε να της μιλήσει. Έστω κι αν ήταν πλέον μια όψη χωμένη στη λάσπη.

Ήταν ωστόσο δυο όψεις λιγότερο μόνες. Λιγότερο μόνες από οποιεσδήποτε άλλες όψεις, σ' εκείνο το μικρό χωριό με τ' αγροτόσπιτα.

Και τότε συνέβη το κακό!

Τόσο γρήγορα που καμιά όψη, σε οποιαδήποτε άκρη του κόσμου δε θα καταλάβαινε τί συμβαίνει.

Όμως εκείνη είχε δυστυχώς προλάβει... Είχε δυστυχώς προλάβει να καταλάβει τα πάντα...

* *

...Δεν υπήρχε πια καθόλου υγρασία.

Ήταν μια όψη πεντακάθαρη, σε περίοπτη θέση της συλλογής εκείνου του συλλέκτη. Κι ήταν, μα την αλήθεια, το πιο παράξενο, το πιο περίεργο κομμάτι της συλλογής.

Ήταν ένα νόμισμα σπάνιο και πανάκριβο.

Ένα νόμισμα πράγματι μοναδικό!

Ένα νόμισμα που ποτέ κανείς συλλέκτης δεν είχε ξαναβρεί!

Εκείνο το νόμισμα στο γυάλινο κουτί στη μέση της μεγάλης συλλογής ήταν —και μη με ρωτήσετε πώς και γιατί— ένα νόμισμα με μια μόνο όψη!

Ναι, σωστά ακούσατε!

Ένα νόμισμα με μια μόνο όψη.

...Μια όψη τόσο μόνη,
όσο καμία άλλη όψη, σε κανένα άλλο νόμισμα,
σε κανένα άλλο μέρος του κόσμου.

17 προς 18 Δεκεμβρίου

«Ένα ελάχιστο φτιάξιμο στα μαλλιά...

Το δέσιμο της ανάλαφρης υφασμάτινης ζώνης...

Ανασήκωμα της δεξιάς βάτας ώστε να μειωθούν οι κυματισμοί... Και τέλος το πέραςμα της μεταξωτής κόκκινης εσάρπας, ώστε να αγκαλιάζει τη μέση και να καταλήγει στους δυο της αγκώνες...

Τέλεια!

Να προσθέσουμε και λίγη έμφαση στην κίνηση...

Το δεξί πόδι ένα 'τι' μπροστά για να τονίσει το βάδισμα, και το αριστερό χέρι ελαφρώς πιο τεντωμένο.

Υπέροχα! Νομίζω ότι τελειώσαμε!»

...

Ανακούφιση. Ποτέ δε της άρεσε η όλη διαδικασία. Ήταν ώρα να ανοίξει τα μάτια της...

Κόκκινο! Το αγαπημένο της χρώμα!

Κι ήταν πράγματι ένα πανέμορφο φόρεμα!

Ωστόσο, θα προτιμούσε την εσάρπα λευκή...

* *

«Ωρα να βγάλουμε τα χαρτιά απ' το τζάμι...»

Ξεκόλλησαν τις χάρτινες λωρίδες, αποκαλύπτώντας τμηματικά τον κόσμο πίσω τους.

Ήταν το αγαπημένο της θέαμα! Ο πιο πολυσύχναστος δρόμος. Αυτοκίνητα, μηχανές, λεωφορεία, διαβάτες... Πλήθος διαβάτες... Κούκλες με πολύχρωμα ρούχα, να βαδίζουν φορτωμένες με παραγεμισμένες πλαστικές τσάντες... Ντυμένες με ρούχα αμφιβόλου ποιότητας, σε σχέδια αμφιβόλου αισθητικής.

Κι εκείνη αναμεσά τους, δίπλα τους! Να την κοιτάζουν και γιατί όχι να τη ζηλεύουν.

Μια γυναίκα με τέλειες αναλογίες, ντυμένη σ' ένα πανάκριβο, κόκκινο μεταξωτό φόρεμα! Μια γυναίκα σα φλόγα, με την κόκκινη εσάρπα αφημένη να πέσει στους αγκώνες της σε μια κίνηση γεμάτη θηλυκότητα...

Μια γυναίκα στο κέντρο της βιτρίνας!

Ναι, υπήρχαν —πρέπει να ομολογήσω— κι άλλες γυναίκες σ' εκείνη τη βιτρίνα. Ωστόσο εκείνη θα πρέπει να είχε

κάτι παραπάνω.

Δεν εξηγείται διαφορετικά. Μια γυναίκα να επιλεγεί, ανάμεσα σε τόσες άλλες, για να ποζάρει στο κέντρο. Μια γυναίκα ντυμένη πάντα στα καλύτερα φορέματα. Στα πιο ακριβά ρούχα. Στις τελευταίες επιταγές της μόδας.

Ναι, ήταν πράγματι μια γυναίκα προσεγμένη στην εντέλεια.

Η κάθε της κίνηση προϊόν πολλών δοκιμών και σκέψης. Το κάθε της χτένισμα αποτέλεσμα συζητήσεων. Τίποτα τυχαίο επάνω της. Τίποτα αυθόρμητο.

Ακόμα και η διακόσμηση, τα φορέματα που απλώνονταν γύρω της, ο φωτισμός... Όλα ρυθμιζονταν με βάση εκείνη!

Εκείνη!

Μια γυναίκα ενσάρκωση της αιώνιας γυναίκας, στο πιο μεγάλο γυάλινο παράθυρο του καταστήματος.

Αφημένη να κοιτά τις κούκλες στη βιτρίνα. Κούκλες που περνούσαν μπροστά της βιαστικές, απρόσεκτες, απεριποίητες. Όμως τί μπορεί κανείς να περιμένει από τις κούκλες που κινούνται στους δρόμους;

Κι αν κάτι-τί τους έδινε κάποια αξία, κάποια ίχνη αξίας, ήταν που πάντα τελικά σταματούσαν να κοιτάξουν...

Όσο κι αν βιάζονταν, όσο κι αν έτρεχαν να προφτάσουν...

Είχαν κατά περίεργο τρόπο πάντα χρόνο για να δούν μια πραγματική γυναίκα!

Μια γυναίκα ντυμένη για τώρα μ' ένα κόκκινο ολομέταξο φόρεμα και μια εσάρπα αδιάφορα αφημένη στους αγκώνες. Μια γυναίκα πίσω από το παράθυρο.

Σημείο αναφοράς την ημέρα, φωτισμένη άπλετα τα βράδια.

Η γυναίκα στο κέντρο του παραθύρου!

* *

Ωστόσο, κι αυτή ακόμα η γυναίκα —το πρότυπο της αιώνιας γυναίκας— είχε, θυμάμαι, ένα μικρούλικο πρόβλημα...

Παράξενο θα μου πείτε για μια τέτοια γυναίκα! Για μια γυναίκα φτιαγμένη να την κοιτούν οι κούκλες στους δρόμους.

Κι όμως υπήρχε ένα ελάχιστο πρόβλημα...

Αισθανόταν τόσο άσχημα, όταν έπρεπε να αλλάξει εμφάνιση. Όταν έβγαζε τα προηγούμενα ρούχα, για να της φορέσουν τα επόμενα, σε κάποιο άλλο σίγουρα χρώμα και σχέδιο.

Ναι, αυτή η γυναίκα αισθανόταν τέτοια ντροπή όταν έστεκε γυμνή!

Βέβαια οι υπάλληλοι του καταστήματος έκαναν ό,τι μπορούσαν για να μη τη βλέπει έτσι ο κόσμος της βιτρίνας.

Θα ήταν τόσο άσχημο να τη δει ο κόσμος της βιτρίνας γυμνή! Απαίσιο! Τραγικό! Αδιανόητο για μια γυναίκα πλασμένη όσο καμία για να ποζάρει στο κέντρο του παραθύρου, φορώντας πάντα τις τελευταίες επιταγές της μόδας!

Οι υπάλληλοι έκαναν στ' αλήθεια ό,τι μπορούσαν.

Κάλυπταν κάθε φορά με μεγάλες λωρίδες χαρτιού τη βιτρίνα που ζούσαν οι κούκλες του δρόμου. Φρόντιζαν ευσυνείδητα να μην αφήσουν κανένα κενό.

Όσο για την πλευρά που ήταν πίσω απ' αυτή —η πλευρά προς το εσωτερικό του καταστήματος— εκείνη ήταν συνεχώς καλυμμένη μ' ένα μεγάλο ύφασμα στο κατάλληλο χρώμα. Σε χρώμα που να ταιριάζει στα ρούχα της, στο χρώμα των μαλλιών της, στον φωτισμό της εποχής...

Όλα σε σχέση με εκείνη. Όλα περιστρέφονταν γύρω από εκείνη!

Την ενσάρκωση της αιώνιας γυναίκας!

...Όμως και πάλι δεν αισθανόταν καλά.

Έστω κι αν δεν την έβλεπε κανένας περαστικός, εκείνη ήξερε πως κάποιες στιγμές, ελάχιστες έστω, έμενε γυμνή! Κι έμοιαζε τόσο αδιάφορη γυμνή. Τόσο —φοβάμαι και να το πω— άσχημη.

Πόσο έντονα φαίνονταν τα κενά στις αρθρώσεις! Στα σημεία που της χάριζαν την κάθε της κίνηση! Πόσο παράξενα εκτεθειμένα... Πόσο ακάλυπτα...

Όχι! Δε το άντεχε ούτε η ίδια αυτό το θέαμα. Έκλεινε πάντα τα μάτια της όταν άλλαζε ρούχα. Της φαινόταν τόσο —πόσο φοβάμαι να το πω— ψεύτικη! Κι όμως ήξερε καλά —καλύτερα απ' όλα— πως ήταν η πιο αληθινή γυναίκα στον κόσμο...

Πως ήταν και θα 'ναι πάντα η γυναίκα στο κέντρο του παραθύρου. Μια γυναίκα που σίγουρα ζήλευαν όλες οι κούκλες της βιτρίνας. Κούκλες αιώνια περαστικές, μπροστά σε μια γυναίκα αιώνια μοντέλο...

...Μερικές φορές στ' αλήθεια τις λυπόταν...

* *

Φορούσε σήμερα ένα υπέροχο μακρύ φόρεμα από μαύρο βελούδο.

Στενό, με λαιμό κλειστό, στενά μανίκια και κόψιμο λίγο κάτω από τον αστράγαλο. Στολισμένο με δυο σειρές, σα ζώνη, από στράς στο ύψος της μέσης.

Συμπαθητικό θα έλεγε, αν και το μαύρο δεν ήταν ό,τι ακριβώς θεωρούσε καλύτερο. Το κόκκινο της ταίριαζε πάντα περισσότερο.

Ωστόσο το συγκεκριμένο φόρεμα ήταν σαφώς κολακευτικό για τη γραμμή της...

Τράβηξε αμέσως επάνω της τα βλέμματα.

Το κατάλαβε από την πρώτη στιγμή που αφαίρεσαν τις χάρτινες λωρίδες, αποκαλύπτοντας τμηματικά τις κούκλες στη βιτρίνα.

Μερικές φορές την παραξένευαν κι εκείνη οι κούκλες στη

βιτρίνα. Έστω κι αν βιάζονταν, πάντα σταμάταγαν να τη θαυμάσουν. Έστω κι αν δεν τους ταίριαζαν, αγόραζαν πάντα τα ρούχα που φόραγε. Έστω κι αν είχαν τόσα πράγματα να πούνε, πάντα στο τέλος μιλούσαν για 'κείνη.

Κι όμως ήταν τόσο διαφορετικές! Αναρωτιώταν συχνά πως μπορούσαν να βλέπουν τον εαυτό τους στη θέση της... Εκείνη στεκόταν. Εκείνες περνούσαν. Εκείνη πουλούσε. Εκείνες ψώνιζαν απλά.

Εκείνες τη θαύμαζαν κι εκείνη τους χάζευε!
Ήταν γυναίκα, κι ήταν μονάχα κούκλες στη βιτρίνα!

Ήταν στο κέντρο, κι ήταν χαμένες στην άκρη του κόσμου...

Κούκλες αξιολύπητες!
Ευτυχώς που δεν ανήκαν στον κόσμο της! Ευτυχώς που δε θα μπορούσαν ποτέ ν' ανήκουν στον κόσμο της...

Που κάποιος σκέφτηκε να βάλει εκείνο το τζάμι...

...

Ένα τζάμι παράξενο, μα την αλήθεια.
Διαφανές, κι όμως έκρυβε πίσω του ένα κόσμο αλλοιώτικο. Χώριζε δυο κόσμους ξένους τελείως. Πάλι καλά! Φανταστείτε να μην υπήρχε εκείνο το τζάμι.
Καταστροφή! Ο κάθε τυχαίος διαβάτης θα μπορούσε να τη δει από κοντά. Να την περιεργαστεί, να την εξετάσει και —ντρέπομαι ακόμα και να το πω— να την αγγίξει! Ο δεύ-

τερος μεγαλύτερος εφιάλτης της!

Όχι, κάτι ήξερε όποιος έβαλε εκείνο το τζάμι. Προστά-
τευε καλά τη γυναίκα-μοντέλο. Μια γυναίκα σαν εκείνη,
ντυμένη πάντα σε πανάκριβα φορέματα, ικανή ν' ακολου-
θεί τις πιο πρόσφατες από τις επιταγές της μόδας, ικανή
—γιατί όχι;— ακόμα και να τη κατευθύνει.

Μια γυναίκα πλασμένη διαφορετική. Διαφορετική από
τις κούκλες που σέρνονται συνέχεια στους δρόμους. Που
κινούνται ανάμεσα σε άλλες. Κούκλες που ζούνε πάντα χα-
μένες στο πλήθος. Κούκλες αξιοθρήνητες!

Ναι, κάτι ήξερε όποιος έβαλε εκείνο το τζάμι!

Να την αγγίξουν; Δε θα 'θελε ούτε να το σκέφτεται.

* *

Ακόμα μια φορά! Ακόμα μια φορά τα μάτια κλειστά, σφα-
λιστά.

Κι αν θα τα μισάνοιγε κάποια στιγμή ήταν για να βεβαιω-
θεί πως δεν είχε ξεχαστεί κάλυπτο κάποιο τμήμα της βιτρί-
νας.

Βέβαια τους είχε απόλυτη εμπιστοσύνη.

Ήξερε ότι την πρόσεχαν καλύτερα απ' ό,τι θα μπορούσε
ποτέ να φροντίσει τον εαυτό της.

Πάντοτε θα κάλυπταν τη βιτρίνα με τις κούκλες.

Πάντοτε θα της φόραγαν το καλύτερο φόρεμα.

Θα τη χτένιζαν με προσοχή.
Θα τη φώτιζαν, ώστε να αναδείξουν την ομορφιά της γυναίκας στο κέντρο του παραθύρου.

Ναι, είχε απόλυτη εμπιστοσύνη στο άγγιγμά τους. Ήταν ίσως οι καλύτεροι φίλοι της.

...Ωστόσο, η αίσθηση και μόνο πως είναι γυμνή την πανικόβαλε!

Δε θα 'πρεπε λογικά ποτέ να μένει γυμνή. Είχε τη μεγαλύτερη γκαρνταρόμπα στον κόσμο!

Χιλιάδες καπέλα και φορέματα, για 'κείνη μόνο. Χιλιάδες χρώματα και σχέδια για να την αναδείξουν, να την προβάλουν, να την ανάγουν σε σύμβολο.

Όλα για 'κείνη! Όλα για τη γυναίκα! Την πιο αληθινή απ' όλες τις γυναίκες του κόσμου. Την αιώνια γυναίκα!

Την πιο αληθινή, αναμφισβήτητα, απ' όλες τις κούκλες που κινούνται στους δρόμους.

Άνοιξε τα μάτια της...

Ένα ακόμα πανέμορφο φόρεμα.

Ριχτό —έπρεπε κάποτε κάποτε να φορά κάτι πιο απλό είχαν πει— με μια παράξενη καρφίτσα στη δεξιά πλευρά της μέσης, που αντικαθιστούσε ισάξια μια οποιαδήποτε ζώνη, δίνοντας ταυτόχρονα μια ξεχωριστή φινέτσα.

«Μια αίσθηση ελευθερίας στην κίνηση...
Το βλέμμα αδιάφορα στραμμένο στην άκρη της βιτρίνας...
Τέλεια!

Τα χέρια τώρα...
Κλειστά; Όχι, θα κρύβουν την καρφίτσα...
Μήπως γυρισμένα πίσω από την πλάτη;

Μα έχει τόσο όμορφα χέρια!

Μπροστά της τότε, σχεδόν τεντωμένα, σε μια κίνηση παράλληλη με την ελαφριά κλίση του κορμού...

Ναι, έτσι είναι καλά...»

«Πολύ ωραία! Όρα να βγάλουμε τις χάρτινες λωρίδες...»

* *

Εκείνη η μέρα —θυμάμαι— άρχισε όμορφα. Όμορφα σαν όλες τις υπόλοιπες ημέρες.

Ήταν ένα ηλιόλουστο ανοιξιάτικο πρωινό.

Πάλι τράβηξε τα βλέμματα.
Αμέσως τράβηξε τα βλέμματα.

Ό,τι χρώμα κι αν φόραγε, μωβ στην προκειμένη περίπτωση, όποια κίνηση κι αν έκανε, πάντα θα την κοίταζαν, θα τη θαύμαζαν.

Μια γυναίκα αγέραστη, σχεδιασμένη στις τέλειες αναλογίες, στο κέντρο του παραθύρου. Μια γυναίκα στο κέντρο του κόσμου!

Να τη θαυμάζουν και —γιατί όχι;— να τη ζηλεύουν.
Να τη μιμούνται, χωρίς ποτέ να μπορούν να τη φτάσουν.

Να την ποθούν, χωρίς ποτέ να μπορούν να την αγγίξουν.

Μια γυναίκα ντυμένη για τώρα σ' ένα μωβ ριχτό ανοιξιάτικο φόρεμα, με μια παράξενη καρφίτσα στη δεξιά πλευρά της μέσης...

...

...Κανείς δεν κατάλαβε από που ξεκίνησε η φωτιά, εκείνη την ημέρα...

Μια μέρα σαν όλες τις άλλες.
Μια μέρα που ο ήλιος τη γέμιζε χρώματα...

Αναστάτωση, φωνές, πανικός πίσω από την πλάτη της.
Κόσμος που έτρεχε...

Μπορούσε να τους δει από το παράθυρό της να φεύγουν.

Οι φίλοι της τραβούσαν μαζί τους μεταλλικά στηρίγματα με την πολύτιμη γκαρνταρόμπα της.

Ναι, τους είχε εμπιστοσύνη! Πάντα τους είχε εμπιστοσύ-

νη. Ήξεραν καλά τη δουλειά τους. Όμως δε θα 'πρεπε λογικά πρώτα να βγάλουν εκείνη;

Δεν πειράζει. Υπήρχε ακόμα χρόνος...

Οι φλόγες τύλιγαν τις κουρτίνες και τα φορέματα που αφέθηκαν πίσω. Έγλυφαν τους τοίχους στο βάθος του καταστήματος, καταστρέφοντας τις χάρτινες αφίσες.

Τους περίμενε από λεπτό σε λεπτό. Οι φίλοι της θα τη θυμόντουσαν στο τέλος. Δεν είχε καμιά αμφιβολία.

Ο κόσμος στη βιτρίνα είχε μαζευτεί μακριά, τόσο μακριά από το τζάμι! Ο κόσμος που κάποτε το άγγιζε. Που έσκυβε κοντά του για να την προσέξει καλύτερα.

Τους έβλεπε πια να στέκονται και να κοιτούν προς το μέρος της. Κανένας περαστικός. Όλοι στέκονταν. Όλοι σταματημένοι να κοιτούν το παράθυρό της.

Ακόμα και τότε...

Ακόμα και τώρα η γυναίκα στο κέντρο.

...

Επιτέλους!

Τους είδε να τρέχουν προς το μέρος της...

Τους ένωσε να μπαίνουν στο κατάστημα. Να τραβούν με δύναμη το ύφασμα πίσω της. Χέρια που κινούνταν γρήγορα... Που τραβούσαν τα ρούχα τα στεραιωμένα στα πλάγια τοιχώματα. Που κουβάριαζαν τα φορέματα τα αφημένα στο πάτωμα...

Χέρια που έλυσαν γρήγορα τη μεγάλη καρφίτσα στην άκρη της μέσης της...

Που αφαίρεσαν απότομα ένα ριχτό ανοιξιιάτικο φόρεμα, ενώ κομμάτια μιας γυναίκας στο κέντρο έπεφταν στο πάτωμα.

Μιας γυναίκας που τους κοιτούσε βουβά να φεύγουν τρέχοντας.

Που τους έβλεπε να ενώνονται βιαστικά με το πλήθος που κοιτούσε, που παρατηρούσε σιωπηλά, αδιάφορα πίσω απ' τη βιτρίνα...

Κομμάτια μιας γυναίκας γυμνής, πεταμένης στο κέντρο ενός παραθύρου φωτισμένου από τις φλόγες που έφταναν...

Μιας γυναίκας γυμνής που δε μπορούσε πια να κλείσει τα μάτια...

Που δε μπορούσε πια να καλύψει τα τζάμια.

Μιας γυναίκας μόνης με το βλέμμα στραμμένο σ' ένα πλήθος που κοίταζε, που κοίταζε αδιάφορο μια γυναίκα γυμνή, τόσο γυμνή, πεταμένη στο κέντρο.

...

Ποτέ ως σήμερα δεν κατάλαβα πως μπόρεσε να βρεί τέτοια δύναμη.

Κι όμως εκείνη η γυναίκα —η πιο αληθινή ίσως γυναίκα στον κόσμο— βρήκε τη δύναμη να στρέψει το βλέμμα της

μακριά απ' τις κούκλες της βιτρίνας...

Μια γυναίκα μόνη.

Μια γυναίκα γυμνή, τόσο γυμνή, εκείνο το ανοιξιάτικο
ηλιόλουστο πρωϊνό, στο κέντρο του κόσμου.

Μια γυναίκα κομματιασμένη, με τα μάτια ανοιχτά, ορθά-
νοιχτα, αφημένα να κοιτούν ήρεμα τις φλόγες που την έ-
λοιωναν...

* *

«Ένα ελάχιστο φτιάξιμο στα μαλλιά...

Το δέσιμο της ανάλαφρης υφασμάτινης ζώνης...

Ανασήκωμα της δεξιάς βάτας ώστε να μειωθούν οι κυματισμοί... Και τέλος το πέραςμα της μεταξωτής κόκκινης εσάρπας, ώστε να αγκαλιάζει τη μέση και να καταλήγει στους δυο της αγκώνες...

Τέλεια!

Να προσθέσουμε και λίγη έμφαση στην κίνηση...

Το δεξί πόδι ένα 'τι' μπροστά για να τονίσει το βάδισμα, και το αριστερό χέρι ελαφρώς πιο τεντωμένο.

Υπέροχα! Νομίζω ότι τελειώσαμε!»

...

Ανακούφιση. Ποτέ δε της άρεσε η όλη διαδικασία. Ήταν ώρα να ανοίξει τα μάτια της...

Πράσινο! Το αγαπημένο της χρώμα!

Κι ήταν πράγματι ένα πανέμορφο φόρεμα!

Ωστόσο,

θα προτιμούσε την εσάρπα γαλάζια...

23 Δεκεμβρίου

Ποτέ ξανά δεν είχε γεννηθεί τέτοιο πλάσμα.

Ποτέ ξανά.

Τόσο όμορφη όσο δε θα μπορούσε ποτέ να σχεδιάσει κανένας ζωγράφος! Όσο δε θα μπορούσε να περιγράψει κανένας συγγραφέας! Όσο δε θα μπορούσα, δυστυχώς, ποτέ να σας πω με τα λόγια... Μια φιγούρα φίλοι μου που ξεπερνούσε εικόνες και φράσεις.

Κι αν θα 'πρεπε να επιλέξω κάτι επάνω της που να την κάνει πραγματικά μοναδική, που να την κάνει ανεπανάληπτη, κάτι που να της προσφέρει την τελειότητα... Αυτό τότε θα ήταν τα χείλη της!

Δυο χείλη που ξεπερνούσαν κι αυτήν ακόμα τη φαντασία...

Δυο χείλη στο κέντρο του κόσμου!

...

Ήταν δυο χείλη θυμάμαι που κάποτε γεύτηκα, που άγγιξαν για λίγο τα δικά μου... Κι ήταν στα δικά μου χείλη που εμπιστεύτηκαν το μυστικό τους.

* *

Εκείνα το κατάλαβαν από την πρώτη στιγμή που τα ακούμπησαν μα το ομολόγησαν πολύ αργότερα, τότε που δε θα μπορούσα ίσως να κάνω τίποτα. Το ίδιο παράξενα όμως ήταν πάντα τα χείλη μου...

Όταν έπρεπε, αργούσαν τόσο να μιλήσουν!

Οδήγησαν λοιπόν τα πράγματα εκεί που ήθελαν, και περιέμεναν υπομονετικά από εμένα να κάνω την αρχή...

Ήταν στη μέση, περίπου, κάποιου πρωϊνού...

«Πείτε μου, τί σας είπαν;» τα ρώτησα.

Χαμογέλασαν ικανοποιημένα.

Καθάρισαν ύστερα το λαιμό τους μ' έναν ελαφρύ σχετικά βήχα, παράτειναν την αγωνία μου προσθέτοντας λίγες στιγμές σιωπής, και τέλος ξεκίνησαν με τους γνωστούς τους γρίφους:

«Μας είπαν ό,τι ποτέ δεν έχουν πει δυο χείλη σ' άλλα!» αποκρίθηκαν.

«Δηλαδή;»

«Μας είπαν την αλήθεια!»

Κατάλαβα ανίσχυρος πως απόψε η συζήτηση θα τραβούσε σε μάκρος... Πως για ακόμα μια φορά είχαν βάλει σκοπό

τους να με βασανίσουν. Εγώ, εξάλλου, ήμουν πάντοτε το αγαπημένο τους παιχνίδι.

«Μα...», προσπάθησα να συγκεντρωθώ, «τα χείλη δε λένε συνήθως την αλήθεια;»

Δεν απάντησαν αμέσως.

Χαμογέλασαν μονάχα πονηρά και πάλι — μ' ένα χαμόγελο που, δεν ξέρω πώς, αλλά εκείνα μόνο μπορούν και πετυχαίνουν. Σα να 'κρυβαν κάτι που κανένας δε γνώριζε...

«Λέμε συνήθως ό,τι μας είπανε να πούμε...», ψιθύρισε τότε το επάνω χείλος μου!

«Ή κι ό,τι θέλουνε ν' ακούσουν!», πρόσθεσε δίχως σκέψη το άλλο.

«Παράξενο...» μουρμούρισα.

«Γιατί παράξενο;» αναρωτήθηκαν, ελαφρώς καχύποπτα.

«Δεν ξέρω...

Έτσι ακούγεται...»

(Σ' αυτό το σημείο θα σας παρακαλέσω να μου συγχωρέσετε κι εμένα αυτό το μικρό, βιαστικό μου ψέμα, αλλά όπως γνωρίζετε οι αλήθειες ώρες ώρες περιπλέκουν τόσο περισσότερο τα πράγματα! Και φαίνονταν ήδη όλα αρκετά μπλεγμένα...)

Τους ζήτησα λοιπόν να μοιραστούν μαζί μου όσα έκρυβαν.

Δίστασαν, μα εγώ ξέρω πως κατά βάθος το ίδιο ήθελαν κι εκείνα. Όμως έτσι δύστροπα ήταν από την πρώτη μέρα που τα γνώρισα... Έπρεπε κανείς να τα παρακαλέσει χίλιες φορές

και να τους τάξει χίλια πράγματα για μια μικρούλα αλήθεια!

— Να σ' εμπιστευτούμε;

— Ναι, δε θα το προδώσω ποτέ!

* *

Ήταν μια αλήθεια που δεν περίμενα, είναι αλήθεια, ν' ακούσω από κανένα στόμα... Ειδικά από ένα στόμα σαν το δικό μου...

«Κάθισε» μου πρότειναν ευγενικά δείχνοντας το μικρό σκαμνάκι τους, κι ύστερα ανέβηκαν και ξάπλωσαν νωχελικά στον καναπέ μου.

Έκατσα, όπως μπόρεσα.

Εκείνα παρέμειναν ατάραχα, κοιτώντας με από ψηλά. Και τα δύο σοβαρά-σοβαρά και αμίλητα.

«Τα χείλη αυτά που κάποτε αγάπησες, ποτέ τους δε σ' αγάπησαν πραγματικά», είπε τότε χωρίς προλόγους το κάτω χείλος μου. Έτσι απλά!

«...Ούτε εσένα, ούτε κι εμάς...», συμπλήρωσε εξίσου απότομα το άλλο, με τέτοια απάθεια σα να μην έλεγαν δα και τίποτα σπουδαίο.

Και βάλθηκαν κατόπιν να τακτοποιούν τα μαξιλάρια τους!

Εδώ, συγχωρέστε με, αλλά θα πρέπει και πάλι να προσθέσω κάτι ιδιαίτερα σημαντικό για 'κείνα, γιατί ειλικρινά δε θα 'θελα ποτέ μου να τα παραξηγήσετε για την απότομη μεταστροφή τους. Όταν τα χείλη αποφασίσουν να πούνε την αλήθεια, είναι καλό να ξέρετε ότι μπορεί να γίνουν απίστευτα σκληρά και κυνικά.

Συνεχίζουμε...

«Μα σε 'μένα είπαν άλλα!» διαμαρτυρήθηκα και πετάχτηκα όρθιος.

«Κάτσε κάτω», φώναξαν και τα δύο μαζί.
Υπάκουσα.

«Εκείνα τα χείλη», συνέχισαν ύστερα ξεροβήχοντας, «δεν αγάπησαν ποτέ τους κανέναν! Δε μπορούσαν άλλωστε ν' αγαπήσουν κανέναν...

Σου έλεγαν πάντα μονάχα ό,τι ήθελε να σου πει η φιγούρα!»

«...Κι εσύ τόσο καιρό δεν κατάλαβες τίποτα», πρόσθεσαν αλύπητα.

«Άκουγες αυτά που ήθελαν ν' ακούσουνε τ' αυτιά σου!»

«Συγγνώμη.»

«...Μα πώς είναι δυνατόν;» «Γιατί;»

Επέστρεψαν στη γνώριμη σιωπή τους.

«Είναι μια λυπητερή, ιδιάζουσα περίπτωση...», απάντησαν τελικά.

«Εκείνα τα χείλη που γνώρισες μια μέρα, ήταν...

...Ήταν φοβόμαστε δυο χείλη θλιμμένα.»

* *

...Έπρεπε —τόρα πια το βλέπω καθαρά— να το περιμένω μάλλον κάτι τέτοιο. Να έβλεπα πως εκεί θα οδηγούνταν τα πράγματα... Όταν καταπιάνεσαι με αλήθειες όλα γίνονται συνήθως επικίνδυνα σοβαρά. Τέλος πάντων.

«Αποκλείεται!» είπα σιγανά, μη θέλοντας να το δεχθώ.
«Ήταν τα πιο όμορφα χείλη, στο πιο όμορφο πλάσμα.
Τα πιο ποθητά σ' όλο το κόσμο! Δε μπορεί...»

«Ήταν δυο χείλη θλιμμένα», με διέκοψαν με ύφος που δε δεχόταν αμφισβήτηση. Ένα ύφος που δε θα 'λεγα ότι δεν είχα ξαναδεί, χωρίς να το 'χω βέβαια συνηθίσει.

«...Ξέρετε γιατί;», ρώτησα με ύφος ανάλογο.
«Το καταλάβαμε.»
«Τί ήταν;»

Μεταξύ μας, ήταν κάτι που δεν περίμενα ν' ακούσω από χείλη ανθρώπου.

Πήραν μια βαθιά ανάσα σα να 'θελαν με μιας να πουν ό,τι κι αν είχαν. Κοντοστάθηκαν, ψάχνοντας μάλλον τον τρόπο για ν' αρχίσουν. Κι ύστερα μίλησαν. Διστακτικά.

Γνωρίζοντας ίσως ήδη πως θ' ακούγονταν τα λόγια τους...

«Εκείνα τα ίδια, μας είπαν κάποτε πως ήταν δυο χείλη γερασμένα...» αποκρίθηκαν.

Κι έσμιξαν. Σα να ένιωθαν τύψεις. Ή σα να μην είχαν πια να πουν τίποτα άλλο. Έμοιαζε ωστόσο να πλανιέται στ' αυ-

τιά τους ακόμα, η ανάμνηση της φράσης εκείνης.

Ανακάθισα άβολα στο μικρό σκαμνάκι μου ενώ βούλιαζαν αργά στα μαξιλάρια τους.

«Δηλαδή;» έκανα παραξενεμένος.

— Είναι κάτι πολύ δύσκολο να το καταλάβει κανείς... Μοιάζει να μην έχει λογική... Μπορεί και να 'ναι δίχως σημασία.

— Δοκιμάστε με.

«Ήταν δυο χείλη γερασμένα...» συνέχισαν ήρεμα.

«Δυο χείλη σαρκώδη... Θυμάσαι;

Δυο χείλη ρυτιδιασμένα επάνω στο πιο όμορφο, στο πιο δροσερό κορμί. Σ' ένα κορμί δίχως ψεγάδι...

Στο πιο νεανικό δέρμα...»

«Και λοιπόν;» απόρησα. «Πού το κακό;»

«Ήταν γι' αυτό, φαντάζομαι, τα πιο όμορφα απ' όλα τα χείλη.

Δυο χείλη τέλεια, σ' ένα τέλειο σώμα.»

«Δε καταλαβαίνεις...» επέμειναν.

«Δυο χείλη γερασμένα σου λέμε και πάλι, επάνω στο πιο νεανικό δέρμα του κόσμου...»

«Και η εμφάνιση, να ξέρεις, είχε για 'κείνα τόση μεγάλη σημασία.»

...Δεν ξέρω εσείς τι καταλάβατε μέχρι τώρα, πάντως εγώ ως εκείνη την ώρα δε θα 'λεγα πως είχα καταλάβει και πολλά... Ήταν και τα χείλη μου που, παρά τη σοβαρότητα της

κατάστασης, έχοντας ανασηκωθεί βιάδιζαν συνεχώς πάνω και κάτω στα μικρά τους μαξιλάρια.

«Και λοιπόν;»

«...Όλα τα χείλη δεν είναι ‘γερασμένα’;»

Δεν απάντησαν ξανά. Ούτε κινήθηκαν. Τώρα που έμοιαζε απαραίτητο να πούνε κι άλλα... Σιώπησαν μόνο.

Κι όταν τα χείλη μου σιωπούν, όσο θυμάμαι, ή σκέφτονται ή που σου δίνουν τον χρόνο να σκεφτείς.

Έτσι άρχισα σιγά-σιγά μόνος μου να καταλαβαίνω κάτι παραπάνω· μπορεί —ποιος ξέρει— την αλήθεια! Τόσο καιρό μόναχα αφότου τα γνώρισα...

Ήτανε ίσως πάντοτε δυο χείλη μόνα, ολομόναχα, θλιμμένα στο κέντρο του κόσμου. Χωρίς ποτέ κανείς άλλος να το ξέρει.

Και τα δικά μου μάτια, όπως όλων, έβλεπαν κάποτε αυτό απλά που ήθελαν να δούνε.

«Μα... Γιατί;»

«Δεν υπάρχει γιατί» απάντησαν χαμηλόφωνα.

«Ήταν, νόμιζαν, δυο χείλη άσχημα — ίσως πιο άσχημα απ’ όλα τα χείλη...»

«Και η εμφάνιση είχε για ‘κείνα τόση σημασία» ψιθύρισαν, σα να μιλούσαν μόνο με τον εαυτό τους.

«...Έτσι δεν ήθελαν, πιθανότατα δε μπορούσαν πια ν’ αγαπήσουν κανέναν...

Εκείνα τα ίδια... Εσένα... Εμάς...»

«Γι' αυτό δε στο 'παμε τότε...

Να σου πούμε τί;»

Τί να μου πουν... Κι εγώ πώς να μπορέσω τί να καταλάβω.
Τόσο μεγάλος και ανόητος που ήμουν.

«Δεν υπήρχε τίποτα δυστυχώς που να μπορούσες να κάνεις...»

«...Αυτά τα χείλη βλέπεις, όσο παράξενο κι αν ίσως σου φανεί, δεν υπάρχει κανείς», συνέχισαν, «που να μπορεί πραγματικά να τα νιώσει. Να τα βοηθήσει — έστω λίγο!»

«Κανείς —είπαν, κι επιτέλους σταμάτησαν τον ενοχλητικό τους βήχα— που να μπορεί ή θα μπορέσει ποτέ να τ' αγγίξει.»

* *

Δε μίλησα· δεν είπα τίποτα. Τίποτα απολύτως! Ας ήταν η πρώτη τους φορά που τα χείλη μου μου αποκάλυπταν τόσα... Ας ήθελα τόσο κάτι να 'χω για να πω, δε βρήκα τελικά ν' αρθρώσω ούτε μια λέξη.

Για πολλές μέρες, ωστόσο, το σκεφτόμουν.

Μέρες και νύχτες.

Θα έπρεπε λογικά ακόμα κάτι να υπάρχει για να γίνει, έστω και τώρα. Ή ήταν μήπως πια πολύ αργά κι εγώ απλά βασάνιζα τον εαυτό μου;

Λοιπόν, σας το λέω εδώ για να το ξέρετε, είναι φορές που τα χείλη μ' εκνευρίζουν! Γενικά!

Λένε ό,τι έχουν να σου πούνε, κι ύστερα πέφτουν μακαρίως και κοιμούνται! Και μένεις εσύ μετά ξανά ν' αναρωτιέσαι τι ήθελαν πράγματι να πούνε, κι αν ήτανε αλήθεια τα όσα είπαν!

...Το μόνο που ήξερα χωρίς αμφιβολία, είναι πως εκείνα τα χείλη που αγάπησα μια μέρα ήτανε κάποτε για μένα τα πιο όμορφα που γνώρισα ποτέ. Ίσως μάλιστα τώρα πια να ήταν ακόμα ομορφότερα... Κι ας μη κατάλαβα ουσιαστικά ποτέ μου την πηγή της ομορφιάς τους! Αυτό που τα έκανε απ' όλα να διαφέρουν.

Κι ας πίστευαν τα ίδια πως δεν υπάρχουν όμορφα χείλη, πως είναι όλα γερασμένα, πως... κι εγώ δε ξέρω τί!

Μα τί μπορούσα άραγε να κάνω; Μπορούσα κάτι;

Κάπου —το ένιωθα— θα πρέπει να είχε γίνει κάποιο λάθος. Μα πού;

Και ποιό;

Αφού μόνα τους δεν έβλεπαν την ομορφιά τους, την ίδια τους την ομορφιά!

Κι όμως ό,τι κι αν ήταν, όμορφα ή όχι, δεν ήταν πάντοτε στην πράξη σαν όλα τα υπόλοιπα χείλη; Πείτε μου... Το ξέρω. Το ξέρω καλά κάπου μέσα μου...

...Δυο χείλη πάντα τόσο όμορφα, σαν όλα τα υπόλοιπα χείλη.

...Δυο χείλη —στ' αλήθεια— τόσο όμορφα...

* *

...Σκούνησα απαλά τους μικρούς μου καταδότες. Ήταν στη μέση περίπου κάποιας νύχτας. Μιας νύχτας, σαν όλες τις άλλες...

«Ξυπνήστε», τους ψιθύρισα...

«Έχω κι εγώ να σας πω ένα μυστικό.»

Θα 'λεγα μάλλον πως ξύπνησαν απότομα! Πετάχτηκαν με μιας από το μικρούτσικο κρεβάτι τους κι έτρεψαν με δύναμη τα νυσταγμένα μάτια τους.

Αν και συνήθως κοιμούνται βαριά, αντίθετα με μένα...

«Καθίστε κάτω», τους είπα.

Έκατσαν, όπως μπόρεσαν...

«Τί μυστικό;» ρώτησαν αμέσως ανυπόμονα. (Τα χείλη —εκτός από γερασμένα— είναι να θυμάστε πάντα και περιέργα...

Και φλύαρα! Και κουτσομπόλικά! Και μαρτυριάρικα!

...Και χίλια άλλα πράγματα που δεν υπάρχει λόγος να τα αναλύσουμε εδώ, γιατί θα χάσουμε την ουσία του πράγματος.)

— Να σας εμπιστευτώ;

— Ναι, δε θα το προδώσουμε ποτέ.

— Κι όμως... Είναι ένα μυστικό που δεν πρέπει να μείνει μυστικό!

— Δηλαδή;

— Ένα μυστικό που πρέπει να διαδοθεί σ' όλα τα χείλη.
Που πρέπει κάποτε να φτάσει και σ' εκείνα.

Σιώπησαν για λίγο. Κι όταν τα χείλη μου σιωπούν υπάρ-
χει περίπτωση —σπάνια βέβαια— να μην έχουν τί να πουν!

«...Πρέπει να τους πείτε μόνο», είπα και ξερόβηξα, «πως
είναι σαν όλα τα χείλη του κόσμου...

Πως είναι πράγματι όμορφα σαν όλα τα χείλη του κό-
σμου...»

«Έρχεσαι δεύτερος», απάντησαν χαμογελώντας ειρωνι-
κά. (Μ' ένα χαμόγελο που —δεν ξέρω πώς— αλλά κι αυτό
μόνο τα χείλη μπορούν να το πετύχουν.

Αν δεν έχετε συζητήσει και πολύ με τα χείλη σας, υπάρχει
περίπτωση και να τ' αντιπαθήσετε με την πρώτη ματιά!)

«Τους το είπαμε κι εμείς», συνέχισαν, «όμως μας απάντη-
σαν πως είναι άσχημα.

Πως απλά δεν υπάρχουν όμορφα χείλη!»

«Πρέπει να τους πείτε πως είναι όμορφα σαν όλα τα χείλη
του κόσμου», επανέλαβα.

«Πως αν ψάξουν βαθιά μέσα τους θα δουν ότι δε διαφέ-
ρουν ουσιαστικά σε τίποτα απ' όλα τα υπόλοιπα χείλη...»

«Μα δεν ακούς;» μου φώναξαν! (...Τόσο δυνατά μάλιστα,
που σκέφτηκα πως ώρες-ώρες καλά κάνουνε τα αυτιά μου κι
ακούνε ό,τι θέλουνε.)

«Τους το είπαμε!» συνέχισαν φωνάζοντας.

«Και 'κείνα απάντησαν πως δεν υπάρχουν όμορφα χείλη! Πως είναι απλά το ίδιο, ίσως και περισσότερο άσχημα απ' όλα τα χείλη που γνώρισαν!»

(...Όταν τα χείλη δεν καταλαβαίνουν τί τους λες, μπορεί να γίνουν τρομερά νευρικά, όπως θα ξέρετε κι απ' τα δικά σας...

Και κακά! Και στριμμένα! Και γκρινιάρικα! Και ανυπόφορα!

...Και δυο χιλιάδες άλλα πράγματα που δε χρειάζεται, καθώς είπαμε, να τ' αναλύσουμε λεπτομερώς, γιατί ποτέ μια ποτέ δε θα βρούμε την ουσία του πράγματος.)

...

Σιώπησα.

Κι όταν εγώ σιωπώ, το κάνω απλά για να τα εκνευρίζω πότε-πότε! Έτσι, για να μάθουν.

«...Μένει να τους πείτε τότε» συμπλήρωσα ήρεμα, προσθέτοντας τα απαραίτητα βηξίματα, «πως πρέπει φοβάμαι μόνα να προσπαθήσουν ν' αγαπήσουν τ' άλλα χείλη.»

Και λίγο πριν αρχίσουν πάλι να φωνάζουν —γιατί αυτό θα έκαναν, το ξέρω—, συνέχισα...

«...Πως πρέπει να δουν, να νιώσουν, ότι πίσω από αυτό που φαίνεται —ό,τι κι αν φαίνεται—, ψιθύρισα χαμογελώντας πονηρά και συνάμα θλιμμένα, τόσο καιρό μονάχα αφό-

του τα γνώρισα, «υπάρχει ένα παράξενο μικρό μυστικό,
κρύβεται καλά μια απλή μα αόρατη αλήθεια, που ομορφαί-
νει απότομα πείτε τους πάντοτε όλα τα χείλη...»

«...Όλα μαζί, ας θυμούνται,
...και το καθένα χωριστά...»

«Εκείνη.
Κι εκείνη μόνο.»

* *

Είναι ένα μικρό, ένα ελάχιστο μήνυμα ελπίδας που ταξι-
δεύει παντού κρυφά, από χείλη σε χείλη...
Που πια το έμαθαν, φαντάζομαι, και τα δικά σας.
Κι ίσως φτάσει κάποτε, σ' εκείνα που αγάπησα...

...Στα δυο πιο όμορφα
...χείλη του κόσμου...

20 Δεκεμβρίου

Δεν ήταν παρά δυο φύλλα...

Που έπεφταν αργά από ένα δένδρο ψηλά στην άκρη της σιωπής.

Που έπεφταν αργά, χορεύοντας με τον άνεμο που βρέθηκε στο διάβα τους εκείνη την ώρα, σ' εκείνη την άκρη της σιωπής.

«Μην πέφτετε στο χώμα», τους είπε σφυρίζοντας. «Ελάτε μαζί μου...»

«Πού; Να πάμε πού;»

«Εκεί που μαζεύονται τα ξερά τα φύλλα...»

Τα πήρε μαζί του ένας άνεμος που φύσαγε ολόδροσος μαζεύοντας τα φύλλα τα ξερά από όλα τα πέρατα του κόσμου... Ένας άνεμος που φύσαγε στη θάλασσα.

Εκεί που χόρευαν δύο εραστές, ενώ ο ήλιος έλαμπε ψηλά στον ουρανό, ενώ τα σύννεφα γύριζαν γύρω τους, γύριζαν δίπλα τους, επάνω θαρρείς στα γαλάζια νερά.

Κι η θάλασσα τότε άρχισε κι εκείνη να στρέφεται όλο και

πιο γρήγορα, ενώ τα σύννεφα παγιδεύονταν μέσα της, ενώ τα φύλλα μαζεύονταν στο πλάι της, ενώ δυο εραστές έπλεαν στη μέση της κι ο άνεμος πάγωνε μια θάλασσα λευκή, ολόλευκη, που έσταζε χιόνι στην άκρη του σύμπαντος...

Χιόνι που έπεσε πάνω στο φεγγάρι που κοιμόταν και το ξύπνησε.

Εκείνο, λευκό ακόμα, κατάλευκο, ήρθε κοντά τους...

Ήρθε κοντά σε δυο εραστές που γλυστρούσαν σ' έναν πλανήτη από χιόνι και κρύσταλλο, έναν πλανήτη από πάγο κι ομίχλη...

Όμως η παγωνιά δε θα μπορούσε ποτέ να τους αγγίξει... Ποιά παγωνιά θα μπορούσε ν' αγγίξει δύο εραστές στο κέντρο της απέραντης θάλασσας;

Κι η θάλασσα σταμάτησε τότε κι είπε στον ήλιο:

«Άγγιξέ με...»

Εκείνος χαμήλωσε, κι έσβησε δειλά τα χείλη του μέσα της...

Το χιόνι έλιωσε, ο αέρας σιώπησε, τα φύλλα έπεσαν σε μια θάλασσα δροσιάς. Έπεσαν σε μια θάλασσα βροχής που περπατούσαν δυο εραστές που κρατιόντουσαν απαλά, που μιλούσαν τρυφερά, καθώς οι νιφάδες στόλιζαν λίγο ακόμα το βλέμμα τους...

Καθώς το φεγγάρι, χλωμό, στόλιζε ακόμα λίγο τον κόσμο τους.

Δυο εραστές που βάδιζαν πια στο κέντρο του τρεμάμενου δρόμου που γεννήθηκε... Ενός δρόμου χρυσού που φάνηκε καθώς εκείνος σκόρπιζε γι' απόψε το χρώμα του.

Που προχωρούσαν ενώ ο ήλιος γλύστραγε γύρω τους, ενώ ο δρόμος ταξίδευε μαζί του ως την άκρη της θάλασσας, και τ' άστρα έπλεαν αργά ως την άκρη του σύμπαντος...

Δυο εραστές που έσβηναν απόψε σε μια θάλασσα γεμάτη με φύλλα χρυσά, σε μια θάλασσα γαλάζια και πάλι που άφριζε ανήμπορη στο κέντρο ενός κόσμου που στρέφotan γύρω της.

...Όμως το κύμα δε θα μπορούσε ποτέ να τους αγγίξει. Ποιό κύμα θα μπορούσε ν' αγγίξει δύο εραστές στο κέντρο του απέραντου σύμπαντος;

Κι ο χρόνος τους είπε:

«Αγγιξέ με»

...

Δυο χέρια που κινήθηκαν σαν ένα.

Κι ο χρόνος χαμήλωσε και στάθηκε πλάι τους...

24 Δεκεμβρίου

«Είναι κανείς εδώ;» είπε σιγανά, και μια σειρά νότες πλημμύρισαν το κλειστό δωμάτιο.

Μάλλον κανείς.

«Είναι κανείς εδώ;» είπε δυνατότερα, και η μικρή σοφίτα γέμισε ήχους για πρώτη της φορά.

Το ήξερε πως δε θα 'πρεπε ποτέ να μιλά μόνο του, μα δεν άντεχε άλλο. Είχε περάσει τόσος καιρός από τότε που τ' ανέβασαν σ' αυτή τη σοφίτα. Από τότε που το σκέπασαν μ' αυτά τα σεντόνια και σφάλισαν τα παραθυρόφυλλα.

Δεν άντεχε άλλο! Γιατί του φέρθηκαν έτσι; Τα πράγματα ήταν τόσο όμορφα πριν λίγα χρόνια.

Δεν είχε περάσει δα και τόσος καιρός από τότε που γέμιζε τα βράδια τους, που γέμιζε τα όνειρα και τις καρδιές τους με μουσική. Είχε περάσει τόσος καιρός από τότε;

Από τότε που ήταν παιδιά, που μαζεύονταν όλα γύρω του και πάταγαν αδέξια τα λευκά του πλήκτρα; Από τότε που

σκαρφάλωναν επάνω του και τα μάλωναν μήπως καταστρέψουν το πολύτιμο σκέπασμα από έβενο, που έκρυβε μέσα του χορδές και ελάσματα;

Όχι, δεν πρέπει να είχε περάσει τόσοσ καιρός.

Κι ύστερα πάλι που μεγάλωσαν θυμόταν τα πρώτα τους μαθήματα. Τότε που πατούσαν αδέξια και πάλι τα πλήκτρα, αναγκάζοντάς το σε παράξενους ήχους.

Παιδιά που έπαιζαν μαθαίνοντας, γιατί ποτέ ίσως δεν ήταν για εκείνα τίποτα άλλο παρά ένα τους ακόμα παιχνίδι. Κάτι σαν ένα μεγάλο μουσικό κουτί...

Όχι, δεν πρέπει να είχε περάσει τόσοσ καιρός από τότε!

Τότε που γέμιζε τ' απογεύματα της οικογένειας, που γέμιζε τους χορούς και τις γιορτές τους.

Τότε που ήθελαν όλοι να καθίσουν στο μικρό σκαμνάκι με το κίτρινο χρυσοστόλιστο ύφασμα, ν' ανοίξουν το βαρύ καφετί σκέπασμα των πλήκτρων και να μοιραστούν μαζί του τις όμορφες στιγμές τους.

Ναι, θα πρέπει τότε να τ' αγαπούσαν.

Το ένιωθε από τον τρόπο που άγγιζαν τα πλήκτρα, από τον τρόπο που χάιδευαν το βαρύ καφετί σκέπασμα πριν να το ανοίξουν, από το πόσο τους άρεσε να το ακούν να τραγουδάει.

Το ένιωθε από το πόσο το πρόσεχαν πάντα κουρδισμένο, πεντακάθαρο, στο κεντρικό σημείο του σαλονιού, ενός σαλονιού που γέμιζε κάποτε με κόσμο.

...

Πώς άλλαξαν, πράγματι, όλα· τα παιδιά μεγάλωσαν κι ήταν σα να μίκρυνε το σπίτι. Ο χώρος είπαν δεν ήταν αρκετός, και δεν υπήρχε λόγος να έχουν ακόμα το τεράστιο πιάνο. Ήταν καιρός ν' αλλάξουν τη διαρρύθμιση του σαλονιού κι εκείνο το πιάνο δε χωρούσε πουθενά.

Ναι, είχε ακόμα το όμορφο γυαλιστερό σκέπασμα, το μικρούτσικο σκαμνάκι με το υφασμάτινο κάλυμμα, κι έβγαζε ακόμα τις ίδιες μελωδίες όπως πριν. Ωστόσο τα παιδιά μεγάλωσαν και πια δεν έπαιζαν με αυτό.

Το μικρό σκαμνάκι έμοιαζε άβολο, το χρώμα του ξύλου δεν ταίριαζε με την ανοικτόχρωμη διακόσμηση, και τα βράδια τους πλημμύριζε πια με μουσική το μικρό, ολοκαίνουργιο γραμμόφωνο. Στο γωνιακό τραπεζάκι στην άκρη του σαλονιού, όμορφο σαν ολάνθιστο λουλούδι, με φωνή ικανή να μιμηθεί όλες τις φωνές.

Ακόμα και τη δική του.

Ίσως πράγματι να μην είχε θέση σε 'κείνο το σπίτι. Ίσως να μην ήταν πια, ίσως να μην ήταν ποτέ παρά ένα μεγάλο μουσικό κουτί. Τίποτα περισσότερο.

...

«Είναι κανείς εδώ; Απαντήστε μου, σας παρακαλώ.»

Όμως κανείς δεν άκουγε τη μουσική στη σφαλιστή σοφίτα.

Τη μουσική από ένα πιάνο σκεπασμένο με δυο μεγάλα λευκά σεντόνια, φυλακισμένο στο σκοτάδι και τη σιωπή,

κάπου στην άκρη —ή τη μέση;— του πουθενά.

* *

Πόσος καιρός είχε περάσει αλήθεια από τότε...

Από τότε που ένα μικρό και όμορφο γραμμόφωνο αντικατέστησε αυτό το τεράστιο πιάνο στα όνειρα και τις καρδιές τους.

Από τότε που άρχισαν ν' αναζητούν τρόπους να το δώσουν. Ένα πιάνο με ουρά, φτιαγμένο από πολύτιμο ξύλο... Ένα αριστούργημα των κατασκευαστών 'τάδε', διατηρημένο σε άριστη κατάσταση.

Άδικος κόπος!

Ο κόσμος αγόραζε γραμμόφωνα μόνο, μικρά και όμορφα σα λουλούδια που άνθιζαν.

Τί να το κάνουν ένα άχαρο πιάνο; Ένα τεράστιο και άχαρο πιάνο;

Κι άραγε πως να βρέθηκε σε σπίτι τέτοιο πιάνο; Πιάναν κι αυτό υπήρχαν συνήθως στις συναυλίες και σε προσεγμένα μαγαζιά.

Όχι, τί να το κάνουν τέτοιο πιάνο; Εξάλλου τώρα πλέον όλοι πουλούσαν τα γερασμένα πιάνα τους. Τα γερασμένα πιάνα κανείς δε τα ήθελε πια...

Έτσι τ' ανέβασαν, με χίλιους κόπους είναι αλήθεια, σ' εκείνη τη σοφίτα.

Τη σοφίτα με τα παλιά πράγματα!

* *

...Είχε διακρίνει σε 'κείνη τη σοφίτα παλιούς γνώριμους πριν το σκεπάσουν με τα μεγάλα λευκά σεντόνια.

Την ξυλόγλυπτη κασέλα που στόλιζε κάποτε την κρεβατοκάμαρα...

Τα παλιά φωτιστικά του σαλονιού...

Την όμορφη κουνιστή καρέκλα που έδωξαν όταν άρχισε να τρίζει ανυπόφορα...

Δε γνώριζε που είχαν πάει ως τότε. Δεν το ενδιέφερε κιόλας. Άλλωστε μερικά τα έδωξαν με το που πήραν το ίδιο ένα πιάνο ολοκαίνουργιο, κόσμημα για κάθε αριστοκρατικό σπίτι.

Είχε περάσει πράγματι τόσοσ χρόνος από τότε;

Από τότε που τα παιδιά μεγάλωσαν;

...

Κάποτε-κάποτε είχαν ξανάρθει. Τότε, στις αρχές ακόμα...

Είχαν τινάξει τα σκονισμένα σεντόνια, είχαν ανοίξει τα παραθυρόφυλλα να μπει λίγο φως, είχαν φέρει ακόμα και κουρδιστή να το κουρδίσει.

Κι ύστερα χάνονταν πάλι, βιαστικά όπως έρχονταν.

Τότε, στις αρχές λοιπόν, είχε διακρίνει παλιούς γνώριμους.

Κάποια κάδρα. Το ψάθινο καλάθι με τα παιχνίδια των

παιδιών. Την παλιά ραπτομηχανή. Πράγματα που είχαν περάσει παλιότερα από μπροστά του.

Ο μπουφές με τον μεγάλο καθρέφτη, το μικρό τραπέζι της κουζίνας, η κούνια του μωρού. Όλα σκεπασμένα με κιτρινωπά σεντόνια.

Σχήματα μονάχα, περιγράμματα ξεχασμένα για πάντα στη σοφίτα με τα παλιά πράγματα, κάπου στο πουθενά.

Είχε περάσει τόσος χρόνος από τότε; Από τότε που έπαψαν να το κουρδίζουν, από τότε που έπαψαν να τινάζουν τα λευκά σεντόνια του; Είχε περάσει τόσος χρόνος από τότε;

Από τότε που γέμιζε τα όνειρα και τις καρδιές τους;

Είχαν ξανάρθει κι άλλες φορές, μα δεν έβλεπε γιατί...

Ίσως κάτι ν' αφήσουν, ίσως κάτι να πάρουν. Δεν έβλεπε πια τι υπήρχε γύρω του.

Ίσως μια σοφίτα γεμάτη με παλιά πράγματα. Ίσως μια σοφίτα άδεια, μ' ένα μονάχα γερασμένο πιάνο αφημένο στη σιωπή και στο σκοτάδι. Ένα παλιό πιάνο αφημένο στο πουθενά...

«Είναι κανείς εδώ;» είπε σιγανά, και μια σειρά νότες πλημμύρισαν το κλειστό δωμάτιο... Νότες βραχνές, ενός πιάνου ξεκούρδιστου αφημένου στη σκοτεινή σοφίτα.

Ναι, είχε γεράσει! Δεν ήταν πια το ίδιο πιάνο. Η φωνή του δεν ήταν μελωδική όπως κάποτε.

Κι εκείνο το γραμμόφωνο τραγουδούσε τόσο όμορφα...

...

Όμως και πάλι δε μπορούσε να το πιστέψει! Δεν ήταν τίποτα άλλο για 'κείνα τα χέρια; Για 'κείνα τα χέρια που το άγγιξαν, που το άγγιζαν χρόνια ολόκερα; Δεν ήταν τίποτα άλλο παρά ένα... ένα μονάχα μουσικό κουτί;

Κι όμως θυμόταν πως το άγγιζαν με χαρά, με προσοχή, με καλοσύνη!

Και 'κείνο τους τραγούδαγε όσο πιο όμορφα μπορούσε. Τους τραγούδαγε πάντα όσο πιο όμορφα μπορούσε, ακόμα κι όταν πατούσαν παίζοντας τα πλήκτρα του, ακόμα και στα πρώτα τους μαθήματα!

«...Όχι, δεν είναι κανείς εδώ...»

απάντησε μόνο του το μεγάλο πιάνο, και του φάνηκαν τόσο φάλτσες οι νότες που έβγαιναν από τις χορδές του σε 'κείνη τη σκοτεινή σοφίτα.

«...Έφυγαν όλοι...»

Ένιωσε κενό το χώρο γύρω του.

Δε θα υπήρχαν πια τα παλιά φωτιστικά και η όμορφη κουνιστή καρέκλα, τα θορυβώδη παιχνίδια των παιδιών και η κούνια του μωρού. Δε θα υπήρχε τίποτα. Κανείς δε το άκουγε σε 'κείνη την έρημη σοφίτα στη μέση —ή την άκρη;— του πουθενά...

Δε θα υπήρχε κανείς ούτε στο σπίτι.

Οι κάτω όροφοι θα ήταν άδειοι. Τα παιδιά είχαν μεγαλώσει πια. Ίσως να είχαν φύγει από καιρό. Ίσως να είχαν κάνει οικογένειες κι άλλα σπίτια.

Ίσως το μόνο που άφησαν πίσω τους να ήταν εκείνο το πιάνο! Τόσο δύσκολο να μεταφερθεί. Τόσο μεγάλο για να βολευθεί οπουδήποτε αλλού.

Ένα γέρικο πιάνο, σε μια γέρικη σοφίτα, σ' ένα σπίτι κι εκείνο γερασμένο. Σ' ένα σπίτι χαμένο στο πουθενά...

«Κρίμα» είπε, και μια σειρά φάλτσες νότες αντήχησαν στη σοφίτα. Μια σειρά νότες βγαλμένες από ένα πιάνο καλυμμένο με δυο κιτρινισμένα σεντόνια.

* *

Αποφάσισε από τότε και μετά να μη μιλήσει πάλι...

Είχε δεχθεί τα πράγματα όπως ήταν. Τα γερασμένα πιάνια δε τα ήθελε κανείς... Τα χέρια ξεχνούν ό,τι άγγιξαν... Τα μικρά γραμμόφωνα ανθίζουν πια στ' ανοικτόχρωμα σαλόνια...

Δεν υπήρχε λόγος να στεναχωριέται! Ήταν ένα μεγάλο και σοφό πιάνο.

Απλά θα ήθελε να μη το σκέπαζαν εκείνα τα σεντόνια, να μη το τύλιγε εκείνο το σκοτάδι, να μη το άγγιζε τόση μοναξιά! Έστω να μη το τύλιγε εκείνο το σκοτάδι...

Να έβλεπε και πάλι για λίγο τον ήλιο!

...Πού πήγαν όλοι;
Είχε περάσει τόσος χρόνος από τότε;

...Από τότε που γέμιζε το σπίτι μουσική; Από τότε που
κάθονταν στο μικρό σκαμνάκι του και τραγουδούσαν μαζί
του;

Ήταν τόσο όμορφη κάποτε η φωνή του. Δεν ήταν άραγε
το ίδιο πιάνο; Δεν ήταν πάντα το ίδιο πιάνο που γέμιζε τα
όνειρα και τις καρδιές τους; Δεν ήταν;

Κι όμως θυμόταν ακόμα την αγαπημένη τους μουσική!

Μια μουσική παράξενη, μεθυστική!
Όταν την άκουγαν έσβηναν —θυμόταν— τα φώτα.
Έκλειναν τα μάτια και αφήνονταν μέσα της.
Μια μελωδία χαρούμενη και συνάμα θλιμμένη!
Παλιά και συνάμα καινούργια!
Μονότονη ίσως, κι όμως ποτέ βαρετή!

Τη θυμόταν άραγε ακόμα αυτή τη μελωδία;
Ναι, δε θα μπορούσε να την έχει ξεχάσει... Ήταν η αγα-
πημένη του μελωδία! Μα τώρα πια πώς να την τραγουδήσει;
Τώρα που η φωνή του είχε αφεθεί στην υγρασία εκείνης
της σοφίτας, στην παγωνιά εκείνης της σιωπής.
Πώς;

...

...Κι αν προσπαθούσε;

Δεν είχε να ενοχλήσει κανέναν! Ένα πιάνο ξεχασμένο στο πουθενά ήταν. Κι εκείνη μια μελωδία από το παρελθόν.

Όμως άξιζε τον κόπο;

Μήπως ήταν καλύτερα να τη θυμάται όπως ήταν; Εκείνο δεν ήταν παρόά ένα μικρό, θνητό, γερασμένο πιάνο. Εκείνη όμως;

Μια μελωδία αγέραστη! Θα της άξιζε να τραγουδηθεί ίσως από ένα καινούργιο, κουρδισμένο πιάνο. Εκείνο δεν είχε δικαιώματα πια...

Όχι, ήταν τόσο όμορφη εκείνη η μελωδία!

Ας την τραγουδούσαν άλλα πιάνα, νεότερα. Ας την τραγουδούσαν ανθισμένα γραμμόφωνα. Οι όμορφες μελωδίες είναι για να τις τραγουδούν τ' ανθισμένα γραμμόφωνα! Εκείνο ήταν μονάχα ένα πιάνο ξεχασμένο στην κλειστή σοφίτα. Δεν είχε δικαιώματα σε 'κείνη τη μελωδία.

Δε θα 'πρεπε λογικά καν να τη θυμάται.

Οι αναμνήσεις έκαναν ίσως τα πράγματα χειρότερα.

* *

Κι αν προσπαθούσε να την πει;

Ιεροσυλία για 'κείνη τη μελωδία, να τραγουδηθεί φάλτσα σε μια υγρή και σκοτεινή σοφίτα, μα...

...Μα δε θα ενοχλούσε κανέναν... Θα την τραγουδούσε

για 'κείνο και μόνο! Μια μελωδία από τα παλιά.

Κι έκλειναν πάντα τα φώτα όταν την τραγούδαγε! Έκλειναν τα μάτια και αφήνονταν μέσα της. Ναι, αυτό θα έκανε και τώρα... Μια αθάνατη μελωδία τραγουδησμένη από ένα πιάνο στο σκοτάδι.

Από ένα γερασμένο πιάνο έστω...

Δεν ενοχλούσε κανέναν...

...

Η πρώτη νότα ακούστηκε παράξενα στη μικρή σοφίτα.

Ακούστηκε φάλτσα από χορδές κουρασμένες, από χορδές παραδωμένες στα χτυπήματα του χρόνου.

Σταμάτησε.

Όχι, δεν ήταν πια το ίδιο πιάνο! Κι είχε περάσει πράγματι τόσος καιρός από τότε!

Όμως ήθελε να συνεχίσει. Προσπάθησε πάλι. Τραγούδησε τις πρώτες νότες και σταμάτησε γεμάτο ντροπή.

«Είναι κανείς εδώ;» ρώτησε δειλά.

Δε θα 'θελε να το δουν, να το ακούσουν! Ήταν μια μελωδία για νεότερα πιάνα. Μια μελωδία αγέραστη, αθάνατη! Πώς να την τραγουδήσει ένα πιάνο γερασμένο; Ένα πιάνο ξεχασμένο στο πουθενά;

Όμως κανείς δεν ήταν εκεί... Κανείς δεν απάντησε και πάλι...

Ξανάρχισε σιγά με μια φωνή βραχνή, φάλτσα. Σταμάτησε και ξανάρχισε πάλι και πάλι. Έμοιαζε να την έχει ξεχάσει. Μα δε μπορούσε να την έχει ξεχάσει...

Ήταν ένα μεγάλο και σοφό πιάνο! Ήξερε πως δε μπορούσε να την έχει ξεχάσει. Ήταν μια μελωδία που την έκλεινε βαθιά μέσα του.

Απλά δεν έπιανε τον ρυθμό...

Ήθελε προσπάθεια.

Έπρεπε να προσπαθήσει κι άλλο.

Ήταν το μόνο ίσως που μπορούσε πια να κάνει! Εκείνο το γέρικο πιάνο, το σκεπασμένο με δυο σκονισμένα σεντόνια, εκεί στο σκοτάδι χαμένο στο πουθενά, έπρεπε να προσπαθήσει κι άλλο! Ήταν μια μελωδία που την ήξερε, που την έκρυβε βαθιά μέσα του...

Ήταν η ίδια μελωδία...

* *

...Ήταν η ίδια μελωδία αυτή που ξεχυνόταν από τις κουρασμένες χορδές του...

Μια μελωδία που πλημμύρισε ξαφνικά με ζεστασιά την κλειδωμένη σοφίτα! Μια μελωδία που γέμισε με σπασμένες νότες μια σοφίτα ξεχασμένη στο χρόνο...

Ναι, ήταν η ίδια μελωδία! Μπορούσες να το νιώσεις, ήταν η ίδια μελωδία. Κι ήταν το ίδιο πιάνο. Το ίδιο πιάνο που

τραγουδούσε όλο και πιο δυνατά μια μελωδία που δεν είχε ξεχάσει.

Μια μελωδία που την έκλεινε μέσα του.

...

Ήταν το ίδιο πιάνο που τραγουδούσε με μια φωνή απρόσμενη για ένα πιάνο ξεχασμένο τόσο καιρό στο σκοτάδι και την υγρασία... Είχε περάσει άραγε τόσος καιρός από τότε;

Δεν ήξερε πια! Δεν ήθελε να ξέρει!

Δεν ήθελε να θυμάται τίποτα, εκτός από το ρυθμό που πλημμύριζε τις χορδές του, που πλημμύριζε τα όνειρα και την καρδιά του...

...Και μπορούσε να ακούσει δίπλα του την παλιά κουνιστή καρέκλα να τρίζει παράφωνα, τα θορυβώδη παιδικά παιχνίδια ν' ανασαίνουν και πάλι στο ψάθινο καλάθι, την κούνια του μωρού να ζωντανεύει στο ρυθμό της μουσικής...

Είχε περάσει τόσος καιρός από τότε;

Όχι, ήταν ακόμα το ίδιο πιάνο! Η ίδια καρέκλα, τα ίδια παιχνίδια διακρίνονταν σκεπασμένα με σκονισμένα σεντόνια...

Περιγράμματα απλά, σχήματα ξεχασμένα στην κλειδωμένη σοφίτα.

...

Κι εκεί, ανάμεσά τους, δίπλα τους, σκεπασμένο μ' ένα
ακόμα σεντόνι, εκεί στο σκοτάδι και την υγρασία, ένα γραμ-
μόφωνο άνηθιζε στο ρυθμό της ίδιας μελωδίας.

Άνθιζαν όλα στο ρυθμό της ίδιας μελωδίας...

...Της ίδιας μελωδίας που ξεχυνόταν πάντα από ένα πιά-
νο που τραγουδούσε στο σκοτάδι.

...Της ίδιας μελωδίας που όριζε πάντοτε τις καρδιές
και τα όνειρά μας...

26 Δεκεμβρίου

«Καημένο αστέρι, τί σου 'μελλε να πάθεις...
Αυτός ο απαίσιος κομήτης...»

«Μη λέτε τίποτα για 'κείνον. Είναι ο πιο καλός κομήτης
που γνώρισα.»

«Γιατί;»

«Δεν προλαβαίνω να σας πω, πρέπει να φύγω.»

* *

«Καημένο αστέρι, τί μεγάλη έκρηξη...
...Έφταιγε μας είπαν ένας κομήτης...»

«Όχι, δεν έφταιγε σε τίποτα.»

«Δηλαδή;»

«Δεν έχω χρόνο να σας πω. Δε μπορώ να σταματήσω...»

Το φως της έκρηξης, το φως από ένα αστέρι που χάθηκε
για, συνέχισε βιαστικά το ταξίδι του στο διάστημα. Κι ήταν
ένα βράδυ σαν όλα τα βράδια που κοίταξα τ' αστέρια, που
έφτασε σ' έναν ακόμα γαλάζιο πλανήτη...

«Άτυχο αστέρι... Μόλις περάσει το φως αυτό, θα σβήσεις
για πάντα... Άτυχε κομήτη... Μόλις περάσει το φως αυτό, θα
σβήσεις και 'συ...»

«Δεν είμαστε άτυχοι... Είμαστε πιο τυχεροί απ' όλα τ' α-
στέρια.»

«Γιατί;»

«Δεν έχουμε χρόνο να σου πούμε... Δε μπορούμε να στα-
ματήσουμε...»

«Πάρτε με μαζί σας...»

...

Άφησα πίσω μου έναν ακόμα γαλάζιο πλανήτη. Τον είδα
να χάνεται, να μικραίνει και να σβήνει στην άκρη του ονεί-
ρου. Ήταν η πρώτη φορά που ταξίδευα στο άπειρο. Ένιωθα
κομματάκι συγχυσμένος...

...Δεν είναι μικρό πράγμα να βλέπεις τ' αστέρια που στο-
λιζαν τις άκρες του ονείρου σου να περνούν δίπλα σου, να
χάνονται μέσα σου... Τα έβλεπα να έρχονται κατά πάνω μου
και φοβόμουν· θα ραγίσω έλεγα, θα σπάσω —χιλιάδες
κομματάκια— όπου να 'ναι...

Όμως το φως των δυο μου φίλων με προστάτευε, μ' έκρυβε μέσα του. Ας είναι καλά τα δυο μου αστέρια.

«Πόσο καιρό ταξιδεύετε στο σύμπαν;» τα ρώτησα.

«Εσύ πόσο καιρό θα ήθελες; Από πάντα ή από τη στιγμή που μας γνώρισες;»

«Από τη στιγμή που σας γνώρισα...» Τι όμορφα που είναι όταν ο χρόνος δεν έχει σημασία, σκέφτηκα.

«Και κατά που πάμε ξέρετε;»

«Εσύ πού θα 'θελες να πηγαίνουμε; Παντού ή πουθενά;»

Μη με ρωτήσετε τί μ' έπιασε, δεν ξέρω — ήμουν σας λέω στην άκρη του ονείρου μου.

«Πουθενά» απάντησα, καθώς περνούσαμε έναν ακόμα κόκκινο πλανήτη.

«Δε θέλω να πηγαίνουμε πουθενά!»

* *

Έβλεπα γύρω μου πλανήτες σε διάφορα χρώματα, ήλιους γαλάζιους λευκούς και κόκκινους. Μαύρα δαχτυλίδια και πολύχρωμες τρύπες-σπηλιές. Σύννεφα δίχως ουρανούς και ουρανούς δίχως σύννεφα. Τι όμορφα που είναι όλα όταν δεν πηγαίνεις πουθενά...

«Καημένο αστέρι», άκουσα να τους λένε, «λυπόμαστε πολύ...»

«Μα γιατί λυπάστε;»
«Που έσβησες στην άκρη του απείρου... Που το φως σου περνά και χάνεται...»

«Το φως μου ποτέ δε χάνεται... Εσείς μονάχα μένετε ακίνητα...»

«Τί είπες...»

Μα η φωνή των αστεριών έσβηνε γρήγορα. Όντως αυτό το φως δεν είχε χρόνο να σταθεί.

«Σας ευχαριστώ που με πήρατε μαζί σας» τους είπα.

«Ευχαρίστησή μας», απάντησαν, «εμείς χαιρόμαστε που σ' έχουμε μέσα μας.»

«Είστε καιρό μαζί;»

«Από τότε που σε γνωρίσαμε, δεν είπαμε;»

* *

Ήταν τόσο όμορφα στη μέση του πουθενά. Έβλεπα πράγματα που δεν είχα ξαναδεί ποτέ ως τότε. Που δεν είχα ποτέ μου φανταστεί.

Έβλεπα πλανήτες τετράγωνους, πολύγωνους, κυλινδρικούς. Έβλεπα ήλιους που το φως τους άλλαζε όταν νευρίαζαν. Έβλεπα φεγγάρια σε βελούδινα χρώματα...

Όλα τους αιωρούνταν στο κενό, κι όμως φαίνονταν πάντα

στεραιωμένα σε κάτι. Κινούνταν κι όμως έμοιαζαν αιώνια ακίνητα. Όλα εκτός από αυτούς τους πολύχρωμους κομήτες. Ναι, ήταν τόσο όμορφοι οι κομήτες που έβλεπα...

Χρωματιστές μακριές ουρές, να κυνηγούν μια φωτεινή μικρή μπαλίτσα που έφευγε τρέχοντας στην άκρη του ονείρου τους. Ήταν τόσο όμορφοι αυτοί οι κομήτες!

Γύρισα στ' αστέρια μου.

«Πείτε μου για σας» τους είπα.

«Είμαστε δυο αστέρια... Το φως δυο αστεριών που ταξι-δεύει...»

«Πείτε μου κάτι που δεν ξέρω.»

«Όλα τα ξέρεις, απλά σ' αρέσει να στα λένε...»

«Ίσως» απάντησα. «Γιατί σας λυπούνται τ' αστέρια του σύμπαντος;»

Έβλεπα τον κόσμο γύρω μας να πλησιάζει αργά προς το μέρος μας κι ύστερα να γλυστρά και να χάνεται πίσω μας. Κάποιες φορές μ' άρεσε να κοιτώ τον κόσμο που αφήναμε πίσω μας. Άλλες φορές μ' άρεσε να κοιτώ μόνο μπροστά μου.

«...Είναι λογικό», μου απάντησαν. «Τ' αστέρια τ' ουρανού μας λυπούνται γιατί δεν ξέρουν τι συμβαίνει...»

...

Άρχισε να μιλά ο ένας από τους δυο μου φίλους.

«Ήμουν —θυμάμαι— παγιδευμένο σ' εκείνη τη σκοτεινή γωνιά τ' ουρανού. Παγιδευμένο για πάντα στο εδώ και στο τώρα.

Δίπλα σ' άλλα αστέρια σ' εκείνη τη γωνίτσα — μια παρέα αστεριών σε διάφορα χρώματα. Μεγαλώσαμε μαζί, μαζί γεμίσαμε φως από το φως που φώτιζε το δρόμο μας. Μαζί χαρίσαμε φως στ' αστέρια που βρέθηκαν στο διάβα μας.

Πάντα μαζί, μια παρέα αστεριών στην άκρη του σύμπαντος.

Ήταν όμορφα...»

«Τα χρόνια πέρασαν, όμως ο χρόνος δε μετρά να ξέρεις για τ' αστέρια. Γιατί στ' αστέρια δεν υπάρχει εδώ ή παντού, τώρα και πάντα.

Γιατί τ' αστέρια όπου κι αν είναι, όποτε κι αν ζουν, ζούνε παντού και πάντα. Εσύ ειδικά, λάμψη του γαλανού πλανήτη, θα 'πρεπε να το ξέρεις· τ' αστέρια ζούνε πάντα, κι όπου κι αν ζουν είναι παντού το ίδιο.

Έτσι για μας ο τόπος δεν έχει σημασία. Ο χρόνος δεν έχει σημασία...

...Παντού και πάντα υπάρχει μόνο 'εδώ' και 'τώρα'.»

«Μα είχες το φως σου να σου πει τι συμβαίνει πέρα απ' την άκρη του κόσμου!»

«Το φως μου δεν ήταν το ίδιο. Το φως περνά και χάνεται... Το φως ποτέ δε γυρίζει πίσω... Εκείνο ταξίδευε μα εγώ περίμενα σε μια σκονισμένη γωνιά τ' ουρανού.»

«Μα είχες τ' άλλα αστέρια δίπλα σου.»

«...Όλα παγιδευμένα στο εδώ και στο τώρα...»

«Και τότε είδα τον κομήτη να έρχεται...
...Ναι, ομολογώ τον είχα δει και παλιότερα...»

* *

Γύρισα στον άλλο μου φίλο. Η φιγούρα του διακρινόταν αχνά μέσα στο άπλετο φως που τύλιγε τα δυο μου αστέρια. Ταξιδεύαμε, θυμάμαι, την ώρα εκείνη κάπου στην άκρη του πουθενά, ανάμεσα σε δυο γαλαξίες μ' αστέρια πολύγωνα στο χρώμα της ώχρας.

«Εσύ;», τον ρώτησα ευγενικά, «Εσύ τι έχεις να μου πεις για σένα...»

«Γιατί σε λυπούνται τ' αστέρια του σύμπαντος;»

«Εμένα τ' αστέρια δε με βλέπουν», είπε. «Χάνομαι μέσα στη λάμψη του φίλου μου.» «Όμως αν μ' έβλεπαν θα με καταριώντουσαν!»

«Είναι λογικό, τ' αστέρια τ' ουρανού δεν ξέρουν τι συμβαίνει...»

Σταμάτησε για λίγο κι άρχισε πάλι να μιλά όταν περάσαμε τους δυο γαλαξίες με τ' αστέρια στο χρώμα της ώχρας.

«Εγώ δεν ένιωσα ποτέ παγιδευμένος στο εδώ και στο τώρα, όπως θα ξέρεις», μου είπε.

«Ήμουν, οφείλω να ομολογήσω, από τα πιο τυχερά πλάσματα του κόσμου. Ταξίδευα, μονάχος έστω, ως την άκρη του σύμπαντος.

Μπορούσα να βλέπω αστέρια να χάνονται μέσα μου. Τ' άγγιζα, τα χαίδευα με την πολύχρωμη ουρά μου. Κι ύστερα έφευγα. Πάντα έφευγα. Ποτέ δεν είχα χρόνο για να μείνω.

Ήμουν μονάχα μια μικρή μπαλίτσα που τρέχει άσκοπα στην άκρη του ονείρου σας, θυμάστε;»

«Ήμουνα τόσο τυχερός κομήτης. Ο χρόνος δεν είχε για μένα σημασία. Ο τόπος δεν είχε σημασία. Γέμιζα φως από το φως που φώτιζε το δρόμο μου. Χάριζα φως στ' αστέρια που βρέθηκαν στο διάβα μου.

Ήταν όμορφα.»

«Είχα δει μέρη που δεν έχει δει ποτέ κανένα αστέρι... Είχα αγγίξει πολύχρωμους ήλιους, κρυστάλλινους πλανήτες, είχα δει καταρράχτες φωτός να τυλίγουν —σα δαχτυλίδια— διάφανους πλανήτες. Πλανήτες που μέσα τους έβλεπες το άπειρο...»

«Πόσο θα σε ζήλευα πολύχρωμε κομήτη!

Υπήρχε τίποτα που να μην είχες δει;»

«Δεν είχα δει γαλαξίες στο χρώμα της ώχρας, δεν είχα δει λευκές και κόκκινες τρύπες-σπηλιές. Δεν είχα δει ποτέ μου γαλάξιους πλανήτες...»

«...Ταξίδευα, μα πάντα πέρανα από τόπους που πέρασα. Έφευγα, μα πάντα γύρναγα στ' αστέρια που ξεκίνησα. Ένα

ταξίδι χωρίς αρχή και τέλος. Παντού και πάντα, 'εδώ' και 'τώρα' όπως κατάλαβα αργότερα. Στους ίδιους ήλιους, στα ίδια φεγγάρια, στους ίδιους διάφανους πλανήτες...

Το ίδιο πάντα ταξίδι...»

* *

«Γιατί δε συζητάγες μαζί τους;

Να σου πουν για 'κείνα, και να τους πεις τα μυστικά σου.»

«Πάντα έτρεχα, πάντα έφευγα. 'Τυχερό κομήτη, μου έλεγαν, πες μας για τα χρώματα στην άκρη του ονείρου.'

Δεν προλαβαίνω, απαντούσα. Πρέπει να φύγω.

'Θα σε περιμένουμε...'»

...

Περνούσαμε εκείνη την ώρα στο πλάι μιας σκοτεινής σπηλιάς.

«Γιατί να μην είναι πολύχρωμη;» τα ρώτησα.

«Το φως κι ας προσπερνά δεν την αγγίζει...»

«Ας τη φωτίσουμε εμείς. Ας χαθούμε μέσα της...

Το φως εξάλλου περνά και χάνεται.»

Ο κόσμος άλλαξε μέσα της.

Γίναμε κι οι τρεις μας ένα μαύρο φως που ταξίδευε σ' ένα λευκό σύμπαν. Ανάμεσα σε μαύρους ήλιους και γκριζούς πλανήτες.

Τότε μας πλησίασε ένας ασπρόμαυρος κομήτης...

«Άτυχε κομήτη», μας είπε, «τί σου 'μελλε να πάθεις.

Αυτό το απαίσιο αστέρι...»

«Μη λες τίποτα για 'κείνο... Είναι το πιο καλό αστέρι που γνώρισα.»

«Γιατί;»

«Δεν προλαβαίνω να σου πω, πρέπει να φύγω.»

Τον είδα να χάνεται πίσω μας.

«Πώς γνωριστήκατε οι δυο σας;» ρώτησα.

* *

Μίλησε το τυχερό μου αστέρι...

«Ήμασταν και οι δυο παγιδευμένοι στο εδώ και στο τώρα, δεν ήταν δύσκολο.

...Μα τον περίμενα χιλιάδες χρόνια. Όλα τ' αστέρια της μικρής παρέας τον περίμεναν. Είχαν όλα να τον ρωτήσουν από κάτι. Μα εκείνος κάθε φορά δεν είχε χρόνο ν' απαντήσει. Έπρεπε να περιμένουμε χιλιάδες χρόνια για μια απάντηση. Για μία και μόνη απάντηση.»

Αλλάξαμε τόσα χρώματα περνώντας από χρωματιστές σπηλιές.

Κι ήταν μονάχα όταν μπήκαμε σ' εκείνη τη λευκή σπηλιά,

που ξαναβγήκαμε σ' ένα κόσμο πολύχρωμο... Ένα λευκό φως σ' ένα σκοτεινό σύμπαν, με κρυστάλλινους πλανήτες και φεγγάρια-καθρέφτες.

...Κι ήταν η πρώτη μου φορά που έβλεπα τόσους μαζεμένους γαλάξιους πλανήτες. Λευκούς και γαλάξιους, με ήλιους κίτρινους στην άκρη του ονείρου τους...

...Πλανήτες υδάτινους, με φεγγάρια χάρτινα...

«...Κι εσύ τί τον ρώτησες τότε;» είπα στο τυχερό μου αστέρι.

«Δε ρώτησα τίποτα. Είχα τόσα πολλά να τον ρωτήσω που δε θα προλάβαινα να τον ρωτήσω τίποτα...

‘Το φως δε γυρίζει πίσω’ του είπα μόνο.

‘Το φως περνά συνέχεια και χάνεται...’

‘Πάρε με μαζί σου...’»

Γύρισα προς τον τυχερό μου κομήτη.

«...Είχα τόσα να του πω, που δεν απάντησα τίποτα», μου είπε.

«Σκέφτηκα μονάχα πως το φως ποτέ δε γυρίζει πίσω. Πως το φως δε παγιδεύεται στο εδώ και στο τώρα...»

«Ύστερα στράφηκα προς το μέρος του.»

«...Ήταν ένα παράξενο άγγιγμα...»

...

Ταξιδεύαμε, θυμάμαι, ανάμεσα στους γαλάζιους πλανήτες. Το φως μας είχε χρώματα απ' όλες τις σπηλιές του σύμπαντος. Ένα φως πολύχρωμο να ταξιδεύει ανάμεσα σε γαλάζιους πλανήτες...

Ήταν όμορφα στην άκρη του ονείρου.

«Καημένη λάμψη», μου είπαν οι γαλάζιοι πλανήτες, «τί μεγάλη έκρηξη σε παρέσυρε... Το φως σου πια περνά και χάνεται μαζί σου.»

«Εφταιγαν, μάθαμε, δυο απαίσια αστέρια...»

«Δεν είναι απαίσια...», απάντησα. «Είναι τα καλύτερα αστέρια που γνώρισα...»

«Γιατί;»

«Δεν έχω χρόνο να σας πω...

Πρέπει να φύγω...»

«... ...»

30 Δεκεμβρίου

Δεν ήταν παρά δυο μάσκες. Δυο μάσκες απρόσωπες...

Θα μπορούσαν να είναι δυο εραστές, δυο λουλούδια, δυο αστέρια στην άκρη του πουθενά. Όμως εκείνες έτυχε να έχουν άλλο ρόλο στο μικρό θεατράκι. Έτσι έτυχε, τί να πω;

Δυο κλασικές μάσκες θεάτρου, στο μικρό θεατράκι στην άκρη ενός δρόμου που δε θυμάμαι πια.

Ήταν ακουμπισμένες επάνω σ' ένα παλιό τραπέζι, στην άκρη του δωματίου με τα σκηνικά και τα θεατρικά κουστούμια. Δυο τυπικές μάσκες από δέρμα. Κομμένες εκεί που κόβονται όλες οι μάσκες· φτιαγμένες να καλύπτουν μόνο τα πρόσωπα — εκείνα, βλέπετε, είχανε πάντα τη μεγαλύτερη σημασία...

«Άντε - άντε!», είπε ο απρόσωπος κύριος και άρπαξε τη μία από τις δύο. «Είναι ώρα να αρχίσει η πρόβα.»

Ήταν ώρα να αρχίσει η πρόβα. Ένας άλλος απρόσωπος κύριος κρύφτηκε βιαστικά πίσω από τη δεύτερη μάσκα.

Ήταν έτοιμοι.

«3-2-1, αρχίζουμε...»

* *

Δεν είχα ξαναδεί ως τότε τόσο όμορφες μάσκες.

Τόσο αληθινές. Το κάθε υπαρκτό πρόσωπο θα τις ζήλευε. Δέρμα λείο στην απόχρωση του δέρματος. Δέρμα τεντωμένο, νεανικό.

Τόσο εκφραστικές· δέρμα κομμένο από κάποιον αληθινό τεχνήτη. Το σχήμα των ματιών, το σχήμα του στόματος απέδιδε τέλεια την έκφραση που έπρεπε. Η μία, γελαστή, έκρυβε πίσω της έναν κόσμο που χόρευε. Η άλλη, θλιμμένη, έκρυβε πίσω της έναν κόσμο που ράγιζε...

...

Η πρόβα πήγαινε καλά. Κι έτσι θα 'πρεπε.

Σε λίγες μέρες άρχιζαν παραστάσεις. Δεν υπήρχε πολύς χρόνος πια για λάθη. Έπρεπε όλα να είναι τέλεια για τη μεγάλη προεμέρα...

...Για τη στιγμή που η αυλαία θ' άνοιγε.

...

...Τα μάτια τους ήταν πραγματικά έργα τέχνης! Τις κοιτούσα και τις θαύμαζα. Σχεδιασμένες σε κάθε τους έκφραση να κρύβουν ικανοποιητικά τα μάτια πίσω τους. Τα μάτια που δεν είχαν σημασία. Ποιός θα τα πρόσεχε τα μάτια πίσω τους; Ποιός θα τα έβλεπε κρυμμένα πίσω από τις λεπτές τομές στο δέρμα;

Οι πρώτες δύο λεπτές τομές, έδεναν αρμονικά με το μεγά-

λο χαμόγελο και τα ανασηκωμένα φρύδια. Δυο μάτια που χόρευαν πίσω από δυο γελαστές τομές υπέθετες...

Οι δύο άλλες τομές, δείγμα απαράμιλλο δυο ματιών που δάκρυζαν κάτω από δυο φρύδια συνοφρυωμένα με πόνο. Πάνω από ένα στόμα σχεδόν σφαλισμένο από θλίψη...

Ναι, η πρόβα πήγαινε καλά! Θα είχαν επιτυχία στα σίγουρα. Εξάλλου το έργο ήταν παλιό — δοκιμασμένο.

Δεν υπήρχε αμφιβολία ότι θα είχαν επιτυχία.

* *

Το μικρό θεατράκι είχε ηρεμήσει από ώρα.

Είχαν επιστρέψει και πάλι στη θέση τους. Επάνω στο μικρό τραπέζι στην άκρη του δωματίου με τα κουστούμια και τα σκηνικά.

Σίγουρα θα ήταν αξιόλογη παράσταση. Έργο εποχής. Το καταλάβαινες από τα σκηνικά και μόνο. Προσόψεις κλασικών κτιρίων. Αλλά και τα φορέματα, τα αντικείμενα, όλα σε παρέσυραν σε εποχές περασμένες.

Ο κόσμος και οι κριτικοί θα ενθουσιάζονταν, χωρίς αμφιβολία. Θα ήταν μια μεγάλη παράσταση για το μικρό θεατράκι στην άκρη του δρόμου.

Προς το παρόν ωστόσο ήταν ακόμα στις πρόβες...

«3-2-1, πάμε...»

* *

Οι πρόβες γίνονταν σε καθημερινή βάση, πρωϊνές συνήθως ώρες. Τότε μονάχα οι δυο μας μάσκες —δυο κλασικές μάσκες θεάτρου— εμφανίζονταν στη σκηνή. Την υπόλοιπη μέρα ζούσαν ξεχασμένες στο δωμάτιο με τα αντικείμενα της παράστασης. Το μικρό δωμάτιο δίπλα στα καμαρίνια...

Επάνω στο παλιό ξύλινο τραπέζι...

...

«Μη στενοχωριέσαι», είπε η θλιμμένη μάσκα στην άλλη.

«Μη στενοχωριέσαι, ο καιρός θα περάσει γρήγορα, θα δεις... Οι πρόβες θα τελειώσουν, η πρεμιέρα θα γίνει, το έργο θα σβήσει, και μετά θα μας αφήσουν ξανά στην ησυχία μας...»

«Όλα θα τελειώσουν κάποια μέρα. Κάνε υπομονή...»

«Δεν αντέχω άλλο» απάντησε θλιμμένα η χαρούμενη μάσκα.

«Οι ίδιοι διάλογοι κάθε μέρα. Σε κάθε πρόβα. Σε κάθε παράσταση. Και είμαι υποχρεωμένη να μιλώ εγώ! Δε τους αντέχω άλλο τους χαρούμενους διαλόγους...»

Τίποτα δε θα τελειώσει ποτέ... Όπως τίποτα δεν τέλειωσε τόσα χρόνια. Και το επόμενο έργο γιατί να είναι διαφορετικό; Σε κάθε έργο δεν υπάρχει μια χαρούμενη μάσκα; Σε κάθε έργο...

Δεν αντέχω άλλο...»

«Κουράγιο», είπε πάλι η θλιμμένη μάσκα, «Σε καταλαβαίνω.»

«Εμένα νομίζεις μου αρέσουν τα όσα με έβαλαν και σήμερα να πω;

Βαρετοί λυπητεροί διάλογοι... Ίδιοι λίγο-πολύ σε κάθε έργο που έπαιξα ως σήμερα...

Αφού το ξέρεις πως θα προτιμούσα να με βάλουν να τραγουδώ και να χαμογελάω. Δε τους μπορώ άλλο τους κακόκεφους διαλόγους.»

«Όμως αυτό το δέρμα δε το βλέπω, δυστυχώς, ν' αλλάζει το σχήμα του» συμπλήρωσε χαμογελώντας πίσω από τη θλιμμένη τομή στη θέση του στόματος.

«...Έτσι θα μείνει· μουρτζούφλικο και σκονισμένο για πάντα.

Κατάλληλο μόνο για δακρύβρεκτους ρόλους.»

«Χάλια σου λέω...»

«...Χάλια» ξαναείπε, και βρήκε το κουράγιο να γελάσει.

Δεν ήταν παρά μια μάσκα με θλιμμένες τομές για στόμα και μάτια. Μια μάσκα που γέλαγε, δίπλα σε μια μάσκα με χαρούμενο πρόσωπο...

«Απορώ που το βρίσκεις τόσο κέφι!» της είπε η χαρούμενη μάσκα.

«3-2-1, πάμε...»

* *

...Σήμερα είχαν όλοι τα νεύρα τους.

Ξεχνούσαν τα λόγια τους, έκαναν λάθος κινήσεις σε στιγμές που δεν έπρεπε... Δεν ξέρω τί έφταιγε... Ίσως η προεμιέρα που πλησίαζε. Ίσως να ήταν απλά μια άσχημη μέρα. Ωστόσο τίποτα δε γινόταν σωστό!

Οι σκηνές επαναλήφθηκαν ξανά και ξανά, κι όμως κάθε φορά γινόντουσαν χειρότερες.

Τελικά η πρόβα διεκόπηκε για το απόγευμα και οι μάσκες ξαναγύρισαν στο μικρό τραπέζι...

...

Για ώρα έμειναν και οι δύο σιωπηλές.

Κοιτούσαν τα φορέματα και τα σκηνικά... Εκείνα ήταν τυχερά! Τα δοκίμασαν μια φορά στις αρχές κι ύστερα τ' άφησαν στο μικρό δωμάτιο. Θα τα ξανάβγαζαν, είχαν πει, στις τελικές πρόβες...

Μα τότε εκείνες γιατί τις τραβολογούσαν σε κάθε πρόβα; Απλά και μόνο λόγω μεγέθους;

«Εσύ τί έχεις να πεις για σήμερα», ρώτησε τελικά η μάσκα με το θλιμμένο πρόσωπο.

«Τί να πω; Ξέρω μονάχα πως δεν τους αντέχω πια τους γελοίους διαλόγους. Άνοστα αστεία, ανόητα τραγούδια, και εκείνος ο σαχλός μονόλογος του ερωτευμένου...

...Και πρέπει να τα ξαναπεράσουμε όλα το απόγευμα...

Δε το καταλαβαίνουν; Είμαι μια σοβαρή μάσκα με χαρούμενο πρόσωπο. Κι εκείνοι με θέλουνε να κάνω τη γελοία...»

Η μάσκα με το θλιμμένο πρόσωπο χαμογέλασε κάτω από τη σχιστή τομή για στόμα.

«Μη τα παίρνεις όλα κατάκαρδα», της είπε...

«Παίξε το ρόλο της χαρούμενης μάσκας. Στη σκηνή μονάχα... Είναι πολύ;»

«Μα δε μπορώ πια να προσποιούμαι, σου λεω...

Κουράστηκα.

Κάθε φορά το ίδιο πράγμα...»

«Ηρέμησε, σε καταλαβαίνω. Είναι ωστόσο το επαγγελματάς, μη το ξεχνάς...

Δεν ξέρουμε τι άλλο να κάνουμε...»

* *

Η απογευματινή πρόβα ήταν απείρως καλύτερη από την πρωινή.

Έμοιαζαν όλα να ξαναβρήκαν το ρυθμό τους. Σα να μην τον είχαν χάσει ποτέ. Οι διάλογοι κύλησαν ομαλά, δεν υπήρξαν μπερδέματα και χάσματα, η ένταση σκηνών θλίψης καταλάγιασε ομαλά από αρμονικές δόσεις σκηνών γέλιου, η ισορροπία νοήματος και φυγής —σε σχέση πάντα με την υπόθεση— αποδόθηκε ικανοποιητικά.

Ο θεατής θα έμενε ευχαριστημένος.

Όλοι θα έμεναν ευχαριστημένοι...

...

«Δε μπορώ άλλο», είπε η μάσκα με το γελαστό πρόσωπο. «Αν γινόταν τουλάχιστον ν' αλλάζαμε ρόλους μεταξύ μας...»

«Καλά θα ήταν», είπε γελώντας η ραγισμένη μάσκα. «Μα σκέψου λίγο... Αυτό δε θα μπορούσε να συμβεί...»

«Γιατί;»

«...Μα γιατί τί σόϊ ηθοποιοί θα ήμασταν τότε;»

απάντησε, και ξέσπασε σ' ένα τρानταχτό γέλιο παρασύροντας για λίγο τα σκηνικά και τα φορέματα που γέλασαν κι εκείνα μαζί της...

«Απορώ που το βρίσκεις τόσο κέφι...»

* *

Όχι, από τώρα και στο εξής δεν υπήρχαν περιθώρια για λάθη στις πρόβες! Σε λίγες μέρες η αυλαία θα άνοιγε και η παράσταση θα ξεκινούσε σ' ένα θέατρο —θεατράκι έστω— γεμάτο κόσμο.

Κι ο κόσμος εκείνος έπρεπε να δει αυτό που περίμενε. Τίποτα λιγότερο από αυτό που περίμενε...

«Χάλια, χάλια!» ακούστηκε η φωνή στο βάθος.

«Δώσε περισσότερο συναίσθημα... Πονάς αυτή τη στιγμή.
Πονάς!»
«Δοκίμασε πάλι.»

Αδυναμία έκφρασης; Αδυναμία κατανόησης; Η σκηνή
πάντως φάνηκε αστεία...

«Χάλια, χάλια!» φώναξε ξανά.
«Σκέψου για λίγο τη μάσκα που φοράς! Είναι μια μάσκα
παραμορφωμένη από πόνο... Άγγιξέ την... Νιώσε την... Η
μάσκα είναι ο καθρέφτης της ψυχής!
Της ψυχής σου! Η ψυχή σου πονάει αυτή τη στιγμή... Η
ψυχή σου παραμορφώνεται από πόνο...

Πάμε πάλι...»

Τα πράγματα πήγανε πολύ καλύτερα, πράγματι. Ο ρόλος
αποδόθηκε πιο κοντά σ' αυτό που θα ήθελε η φωνή στο βά-
θος.

Όμως και πάλι κάτι έλειπε! Κάτι απροσδιόριστο. Έπρεπε
μέχρι τώρα να έχουν μπει κι άλλο στο πετσί του ρόλου...
Παράξενο! Ήθελαν δουλειά...

...Από αύριο τα πράγματα θα έπρεπε να αλλάξουν. Δυο
πρόβες την ημέρα, και κάθε πρόβα σα να ήταν η τελευταία
πριν από την πρεμιέρα. Έπρεπε όλα να γίνουν τέλεια...

Στην πρεμιέρα δε δικαιολογούνταν λάθη.

* *

«Τί έχεις;» ρώτησε η μάσκα με το χαρούμενο πρόσωπο.
«Πρώτη φορά από τη μέρα που σε γνώρισα σε νιώθω θλιμμένη...»

«Σκέφτομαι...» απάντησε η δεύτερη μάσκα.

«Τί πράγμα;»

«Αυτά που μας είπε σήμερα η φωνή στο βάθος... Εσύ δε τα σκέφτεσαι καθόλου;»

«Εγώ το μόνο που σκέφτομαι είναι πως κουράστηκα πια να προσποιούμαι.

Τίποτα άλλο.»

«Κι όμως δεν άκουσες τη φωνή στο βάθος; Ποτέ ως σήμερα δεν την αισθάνθηκα τόσο ζεστή... Η μάσκα, είπε, είναι ο καθρέφτης της ψυχής. Πρέπει να την αγγίξουμε... Να τη νιώσουμε...»

«Δεν υπάρχει τίποτα να νιώσουμε. Τα πράγματα είναι απλά... Είμαστε δυο μάσκες με αταίριαστα πρόσωπα.»

«...Κι όμως, η μάσκα είναι ο καθρέφτης της ψυχής...» συνέχισε η ραγισμένη μάσκα. «...Κι εγώ είμαι μια μάσκα παρμορφωμένη από πόνο...»

«Το βλέπω καθαρά...»

* *

Όλα πράγματι είχαν αλλάξει από σήμερα. Τίποτα δεν ήταν πια το ίδιο στο μικρό θεατράκι. Φαίνεται πως οι δύο μάσκες των πρωταγωνιστών δεν ακούσαν πλέον...

Έτσι σήμερα ήταν όλοι ντυμένοι στα θεατρικά τους κουστούμια. Τα έπιπλα γύρω τους κι εκείνα προσδιοριστικά περασμένων εποχών, ενώ προσόψεις κλασικών κτιρίων γέμιζαν τα ντεκόρ στις σκηνές με τα χορευτικά.

Όντως κάθε πρόβα από εδώ και πέρα θα ήταν σαν την τελευταία πριν τη μεγάλη προεμέρα.

Έπρεπε όλα να γίνουν τέλεια.

...

«Όχι, όχι και πάλι όχι!» φώναξε η φωνή στο βάθος των καθισμάτων.

«Το τραγούδι αυτό είναι ένα τραγούδι χαρούμενο, ζωντανό, ενθουσιώδες... Η φωνή σου πρέπει να βγαίνει χαρούμενη. Όχι απλά ν' ακούγεται χαρούμενη...

...Σκέψου τα ρούχα σου· είναι ρούχα ενός ανθρώπου αστείου...

...Σκέψου τη μάσκα σου· η μάσκα ενός ανθρώπου που νιώθει βαθιά μέσα του ό,τι εκφράζει... Ενός ανθρώπου ευτυχισμένου!

Πάμε πάλι!»

Υπήρχε μια αισθητή αλλαγή. Βελτίωση αναμφίβολα.

Ωστόσο και πάλι η ερμηνεία ήταν σαφώς υποδεέστερη του ρόλου... Το καταλάβαινε. Όμως ούτε κι εκείνος ήξερε τί ακριβώς ήθελε...

Ούτε κι εκείνος ήξερε τί ακριβώς έφταιγε...

«Σταματήστε!» φώναξε.

«Σταματήστε και σκεφτείτε για λίγο αυτό που είσαστε... Ηθοποιοί! Έχετε παίξει στη ζωή σας τόσους ρόλους ως τώρα... Θυμηθείτε τους! Οι ίδιοι ηθοποιοί είστε σε άλλους ρόλους... Μπορείτε να το κάνετε. Δεν υπάρχει τίποτα που να μη μπορείτε να κάνετε!

Δεν είναι τίποτα για σας. Είναι απλά ένας ακόμα ρόλος...

...Είσαι μια μάσκα χαρούμενη το καταλαβαίνεις; Άφησε τη φωνή μου να σε αγγίξει... Άφησε τη μορφή σου να σε οδηγήσει... Είσαι μια μάσκα χαρούμενη...»

«3-2-1, πάμε!»

...

«Η φωνή του ήταν νευριασμένη σήμερα, έτσι δεν είναι;» είπε η μάσκα με το θλιμμένο πρόσωπο.

«Το πρόσεξα» απάντησε η μάσκα με το γελαστό πρόσωπο και χαμογέλασε.

«Ήταν περισσότερο όμως μια φωνή απελπισμένη. Η προεμίερα πλησιάζει και τα πράγματα δεν είναι όπως τα θέλει. Κάτι λείπει, το ξέρω... Το νιώθω κι εγώ πως κάτι λείπει...»

«Η μεγάλη πρεμιέρα πλησιάζει κι ακόμα κάτι λείπει» συμφώνησε η μάσκα με το θλιμμένο πρόσωπο.

«Όμως τα πράγματα είναι απλά· έχει δίκιο η φωνή στο βάθος των καθισμάτων. Οι μάσκες είναι ο καθρέφτης της ψυχής... Είναι κι αυτός ένας ακόμα ρόλος... Είμαστε πάνω απ' όλα ηθοποιοί... Δεν είμαστε τίποτα άλλο παρά ηθοποιοί! Και σαν ηθοποιοί μπορούμε να παίξουμε κάθε ρόλο.»

Η φωνή της μάσκας με το θλιμμένο πρόσωπο είχε ίσως ένα τόνο θλίψης...

«Απορώ που πήγε τόσο κέφι!»

είπε απρόσμενα η μάσκα με το χαρούμενο πρόσωπο και ξέσπασε σε τρανταχτά γέλια, παρασύροντας για λίγο σκηνικά και φορέματα, που γέλασαν κι εκείνα μαζί της...

Μια μάσκα με χαρούμενο πρόσωπο που ξέσπαγε σε γέλια για πρώτη της φορά.

«3-2-1», και η πρόβα ξεκινούσε...

* *

...Για κάποια άλλη περίσταση ίσως πράγματι να ήταν η καλύτερη πρόβα.

Διάλογοι συμπαγείς με άψογο συγχρονισμό. Ελευθερία στην κίνηση. Ακρίβεια στην εναλλαγή των σκηνικών. Ερμηνεία αξιόλογη της έντασης των συναισθημάτων. Ομαλό ξεδίπλωμα της υφής χαρακτήρων και ρόλων.

Ναι, πρόβα αντάξια του σεναρίου θα έλεγα.

Όμως αυτή δεν ήταν μια οποιαδήποτε πρόβα. Σε λίγο η αυλαία θα άνοιγε σ' ένα θέατρο γεμάτο με κόσμο. Ήταν η προτελευταία πρόβα!

Κι έτσι η εναλλαγή των σκηνικών έπρεπε να γίνει ακόμα καλύτερη, οι διάλογοι να κυλήσουν με τη μεγαλύτερη δυνατή άνεση, συναισθήματα και χαρακτήρες να αποδοθούν με τη μέγιστη δεξιοτεχνία και φυσικότητα.

«Όχι, όχι και πάλι όχι!» φώναξε η φωνή στο βάθος των καθισμάτων. «Όχι!»

«Δε το βλέπετε μόνοι σας; Δε το καταλαβαίνετε;

Τα καθίσματα μπροστά σας θα είναι σε λίγο γεμάτα με κόσμο! Θεατές που θα περιμένουν αυτό που θέλουν να δουν. Αυτό που πρέπει να δουν. Τίποτα λιγότερο από αυτό!

Κι εσείς θα πρέπει να τους το δώσετε! Δεν είστε παρὰ μονάχα ηθοποιοί, μη το ξεχνάτε...»

Στράφηκε προς τις δύο κλασικές θεατρικές μάσκες από δέρμα.

«Είστε οι πρωταγωνιστές», είπε στους απρόσωπους κύριους που βρίσκονταν πίσω τους. «Οι δύο πρωταγωνιστές του έργου!»

«Τα βλέμματα όλων την ώρα εκείνη θα κοιτούν εσάς!»

«Είστε πρωταγωνιστές κι είναι μονάχα θεατές σας.

Θέλουν να κάνουν λάθος και να το χλευάσουν...

Να παίξετε τους ρόλους σας σωστά και να σας χειροκροτήσουν! Να σας δοξάσουν!»

«Κρίνεστε!

Κρίνεστε κι εκείνοι έχουν το δίκιο με το μέρος τους.

Είναι θεατές που πρέπει να δουν αυτό που ήρθαν για να δουν...

Είστε ηθοποιοί κι είναι θεατές!

Αφήστε τις μάσκες σας να σας οδηγήσουν...»

«Πάμε πάλι...»

...

...Σιωπή επικρατούσε στο μικρό δωμάτιο με τα σκηνικά, τα κουστούμια, και τις δύο κλασικές μάσκες από δέρμα τις αφημένες στο ξύλινο τραπέζι... Στο μικρό δωμάτιο δίπλα στα καμαρίνια.

Μια σιωπή δικαιολογημένη ίσως αν σκεφτείς την αποτυχία της προηγούμενης πρόβας. Μια αποτυχία παταγώδη. Μια πρόβα χειρότερη από κάθε άλλη πρόβα.

«Μη στενοχωριέσαι!» είπε η μάσκα με το χαρούμενο πρόσωπο στην άλλη...

«...Ο καιρός όπως πέρασε μέχρι εδώ θα περάσει και τώρα, θα δεις. Η αυριανή πρωϊνή πρόβα θα τελειώσει. Η απογευματινή πρεμιέρα θα γίνει κι εκείνη. Οι παραστάσεις θα τελειώσουν και θα μας αφήσουν ξανά στην ησυχία μας...

‘Όλα θα τελειώσουν κάποια μέρα... Κάνε υπομονή!»

«Δεν αντέχω άλλο!» είπε σιγανά η μάσκα με το θλιμμένο πρόσωπο.

«Προσπάθησα τόσο, κι όμως οι πρωταγωνιστές δε μπορούν να με νιώσουν. Είμαι μια μάσκα με θλιμμένο πρόσωπο, δε το καταλαβαίνουν;

Μια μάσκα με στενές τομές για μάτια και στόμα. Μια μάσκα που πίσω της μπορεί να κρύβεται μόνο ένας κόσμος που χάνεται... Δε το βλέπουν;»

«Κουράγιο», της είπε η μάσκα με το χαρούμενο πρόσωπο. «Σε καταλαβαίνω.»

«Νομίζεις δε σε καταλαβαίνω; Προσπαθώ κι εγώ όσο μπορώ όμως εκείνοι δε μπορούν να με νιώσουν... Σε κάθε τους λέξη, κάθε τους κίνηση υπάρχει ακόμα ένας τόνος θλίψης.

...Μα είμαι μια μάσκα με χαρούμενες τομές για μάτια και

στόμα, δε το βλέπουν; Είμαι μια μάσκα τόσο χαρούμενη!»

«...Κρίμα μονάχα που οι θεατές θα πρέπει να μας κρίνουν...», συμπλήρωσε μονολογώντας.

«Γιατί άραγε θα πρέπει να μας κρίνουν;»

* *

Η μέρα εκείνη είχε τελικά φτάσει. Όπως κάθε άλλη μέρα.

Μια μέρα σημαντική, μια μεγάλη μέρα για το μικρό θεατράκι. Κι ας ήταν μόνο ένα μικρό θεατράκι στην άκρη ενός δρόμου που δε θυμάμαι πια.

Ήταν η τελευταία πρόβα. Το βράδυ η πρεμιέρα θα ξεκινούσε. Η αυλαία θα σηκωνόταν μπροστά σ' ένα θέατρο γεμάτο κόσμο... Η τελευταία πρόβα πριν την πρεμιέρα! Πριν την πρώτη και σημαντικότερη παράσταση!

Έπρεπε όλα να είναι άψογα. Μια τέλεια πρόβα ήταν πάντα η καλύτερη εγγύηση. Φωτισμός, σκηνικά, διάλογοι, τραγούδια, κίνηση, έπρεπε όλα να δείχνουν φυσικά.

Οι θεατές θα ανυπομονούσαν να κρίνουν κάθε-τί, να χειροκροτήσουν ή να σιωπήσουν, να λατρέψουν ή να χλευάσουν. Έπρεπε όλα να είναι στην εντέλεια. Ήταν ηθοποιοί πάνω απ' όλα. Ο κόσμος έπρεπε να μείνει ευχαριστημένος. Ήταν ηθοποιοί, και σαν ηθοποιοί είχαν ανάγκη το χειροκρότημα περισσότερο από οτιδήποτε άλλο. Μα έπρεπε να το κερδίσουν...

Ήταν ηθοποιοί και έπρεπε να δείχνουν όσο το δυνατόν περισσότερο φυσικοί. Έπρεπε να μθούν στο πετσί του ρό-

λου! Δεν ήταν τίποτα άλλο παρά κάποιος ακόμα ρόλος. Έπρεπε να αφήσουν τις μάσκες τους να τους οδηγήσουν. Δεν ήταν δύσκολο...

...Ηθοποιοί και θεατές στο μικρό θεατράκι.

...

Η τελική πρόβα, και ήταν χάλια.

Αποτυχία σχέτη!

Χειρότερη ίσως από οποιαδήποτε άλλη φορά. Οι ηθοποιοί ξέχναγαν τα λόγια τους, οι κινήσεις έμοιαζαν μελετημένες, η χαρά και η θλίψη συναισθήματα ψεύτικα...

Πώς ήταν δυνατό να πηγαίνουν όλα τόσο άσχημα; Ήταν ηθοποιοί! Ήταν ηθοποιοί παλιοί, πεπειραμένοι! Γιατί να παγιδευτούν σ' ένα ακόμα ρολάκι;

Όχι, ήταν ηθοποιοί και σαν ηθοποιοί ήξεραν —υποθέτω— τί έπρεπε να κάνουν!

Πώς να εκφραστούν, πώς να κινηθούν, πώς να αποδώσουν συναισθήματα...

...

Η φωνή από τα τελευταία καθίσματα τους αγκάλιασε παράξενα, τους άγγιξε με καλοσύνη και ανστηρότητα. Ήταν η τελευταία πρόβα!

Τους άγγιξε τρυφερά και συνάμα αμείλικτα.

Ήταν παράξενη αυτή η φωνή...

«Όχι, όχι, και πάλι όχι!» φώναξε με πείσμα.

«Ξεχάστε τα πάντα!

Ξεχάστε όλα όσα σας είπα μέχρι σήμερα...

Ήταν όλα λάθη! Ήταν τα πάντα λάθη!»

Ο θίασος γύρισε και κοίταξε προς την πλευρά της φωνής στο βάθος των καθισμάτων. Όλοι βουβοί, ανέκφραστοι.

Όλοι, εκτός από δύο κλασικές θεατρικές μάσκες από δέρμα κοκκαλωμένες σε εκφράσεις χαράς και πόνου.

«Ξεχάστε ό,τι σας είπα μέχρι σήμερα» συνέχισε η φωνή στο βάθος. «Βγάλτε το από μέσα σας.»

«Βγάλτε από μέσα σας όλους τους ρόλους που έχετε παίξει ως σήμερα. Ξεχάστε τους! Οι ρόλοι που παίζατε ως σήμερα δεν έχουν σημασία... Δεν είστε ηθοποιοί... Δεν είστε τίποτα!»

Οι μάσκες και οι ηθοποιοί παρέμεναν κοκκαλωμένοι στη σκηνή του μικρού θεάτρου, να κοιτούν προς τη φωνή στο βάθος των καθισμάτων.

«Δεν είστε ηθοποιοί!» τους φώναξε. «Δεν είστε τίποτα!»

«Και γύρω σας δεν υπάρχουν θεατές, δεν υπάρχω εγώ, δεν υπάρχουν σκηνικά και φώτα... Δεν υπάρχει τίποτα άλλο, παρά μονάχα εσείς!»

«...Απόψε το βράδυ, όταν η αυλαία θα σηκωθεί, δεν θα υπάρχουν θεατές και ηθοποιοί. Δεν θα υπάρχει τίποτα πα-

ρά εσείς μονάχα στο κέντρο της σκηνής...»

...

«...Και οι μόνοι που θα παρακολουθούν το έργο, απόψε το βράδυ, θα είστε εσείς.

Εσείς θα είστε θεατές απόψε το βράδυ! Θα είστε θεατές σ' ένα έργο χωρίς ηθοποιούς!

...Και οι θεατές πρέπει να δουν αυτό που θέλουν! ...Οι θεατές ξέρουν πάντα τι θέλουν να δουν...

Ναι,

οι ηθοποιοί θα είναι περιττοί απόψε το βράδυ...»

* *

Η ώρα της μεγάλης προεμιέρας είχε φτάσει πια. Είχαν ήδη πάρει τις κατάλληλες θέσεις...

Σε λίγο η αυλαία θα άνοιγε, μπορούσες ωστόσο να αισθανθείς γύρω σου μια απρόσμενη ηρεμία... Το μικρό θεατράκι θα ήταν σίγουρα γεμάτο κόσμο. Κόσμο έτοιμο να δει αυτό το οποίο περίμενε. Κόσμο έτοιμο να γελάσει και να δακρύσει μ' αυτό το οποίο περίμενε... Τίποτα λιγότερο!

Μα δεν ανησυχούσαν πλέον. Το έργο ήταν παλιό — δοκιμασμένο... Οι μάσκες πραγματικά έργα τέχνης... Τα σκηνικά —κτίρια του περασμένου αιώνα—, τα φορέματα και τα αντικείμενα εποχής, όλα θα εξυπηρετούσαν μια μεγάλη παράσταση! Όλα έτοιμα και η αυλαία θα άνοιγε μετά από ατέλειωτες πρόβες...

Το βελούδινο ύφασμα θα άρχιζε σε λίγο να σηκώνεται...

Όχι, δεν ανησυχούσαν πλέον! Ο κόσμος στο μικρό θεατράκι θα έβλεπε αυτό ακριβώς που θα περίμενε! Τίποτα λιγότερο από αυτό που θα περίμενε... Και στο τέλος θα χειροκροτούσαν σίγουρα με όλη τους τη δύναμη! Ένα χειροκρότημα πραγματικό, πηγαίο!

Ένα χειροκρότημα ανέλπιστο ίσως για το μικρό θεατρά-

κι... Ένα χειροκρότημα ανέλπιστο για ένα έργο παλιό —με δυο μάσκες ωστόσο διαχρονικές— με σκηνικά κλασικά και ρούχα σε σχέδια εποχής...

Ένα έργο χωρίς ηθοποιούς, με θεατές που πράγματι θα έβλεπαν αυτό που ήθελαν να δουν...

Αυτό που ήθελαν πάντοτε να δουν...

Όχι, δεν ανησυχούσαν πλέον! Η αυλαία θα άνοιγε μετά από ατέλειωτες άχρηστες πρόβες...

Και οι θεατές θα έβλεπαν αυτό που ήθελαν πάντοτε να δουν...

...Μιαν **αλήθεια**.

Είναι η πρώτη φορά ίσως στη ζωή μου που αισθάνομαι τόσο αναγκασμένος να ευχαριστήσω κάτι. Να ευχαριστήσω πέντε μόνο χειρόγραφες σελίδες που μου χάρισαν απλόχερα ό,τι ποτέ δεν περίμενα να βρω.

Πέντε χειρόγραφες σελίδες που *άλλαξαν* —σε μια νύχτα— τη ζωή μου.

Θα ήταν σίγουρα το μεγαλύτερο βιβλιοπωλείο της πόλης. Τόσα πολλά βιβλία μαζεμένα σ' ένα τόπο. Απλωμένα στους ξύλινους πάγκους. Στοιχισμένα σε ατέλειωτα ράφια. Ράφια που έφταναν ως το ταβάνι.

Βιβλιοθήκες στη σειρά, η μια πίσω από την άλλη. Και κόσμος. Τόσος κόσμος. Άνθρωποι κάθε ηλικίας, κάθε τύπου υπήρχαν σ' εκείνο το βιβλιοπωλείο. Το μεγαλύτερο βιβλιοπωλείο της πόλης.

Εκεί όμως, στην τελευταία κατά σειρά βιβλιοθήκη, στο πιο ψηλό απ' όλα τα ράφια ήταν ένα βιβλίο μόνο.

Τόσο μόνο, που δεν το ένοιαζε ο κόσμος του βιβλιοπωλείου — αυτός ο συρφετός από ανθρώπους κάθε τύπου. Τόσο μόνο που δεν το ένοιαζαν τα ατέλειωτα ράφια και οι πάγκοι ενός βιβλιοπωλείου αδιάφορου. Τόσο παγερά αδιάφορου.

Αυτό το βιβλίο είχε τη δική του ιστορία...

...

...Είχε ξυπνήσει κάποιο πρωϊ δίπλα σε μια παράξενη μηχανή ενός τυπογραφείου. Είχε ξυπνήσει δεμένο μαζί με πολλά άλλα ίδια βιβλία. Ίδια με 'κείνο πρέπει να 'τανε. Μα δε θυμόταν λεπτομέρειες. Το πήρε αμέσως και πάλι ο ύπνος.

Εκείνο το βιβλίο γεννήθηκε —θυμάμαι— κουρασμένο.

Τη δεύτερη φορά που ξύπνησε ήταν γιατί αισθάνθηκε ένα χέρι να το κρατά σφιχτά. Ήταν ένα όμορφο ξύπνημα. Μα δεν κράτησε. Το χέρι άνοιξε και το βιβλίο τοποθετήθηκε στη θέση του. Ήταν ίσως το χέρι του βιβλιοπώλη.

Κι ήταν η θέση που βρίσκεται και σήμερα. Η ίδια ακριβώς θέση. Στην τελευταία απ' όλες τις βιβλιοθήκες, στο πάνω-πάνω ράφι, κάπου δεξιά...

...

Για καιρό, για πολύ καιρό, περίμενε πως κάποιος θα το έβλεπε. Κάποιος θα 'ρχόταν να το γυρέψει. Είχε την ελπίδα πως αυτή η κυρία που ερχόταν προς το μέρος του ερχόταν για 'κείνο.

Να το κατεβάσει, να το κοιτάξει, να το πάρει μαζί της, σπίτι της, σε μια μικρότερη, σε μια πιο όμορφη, πιο φιλική βιβλιοθήκη, γεμάτη όμορφα, πολύχρωμα βιβλία.

Να αποκτήσει έτσι και 'κείνο ένα σπίτι. Αυτό, ένα βιβλίο μόνο.

Και πού είχαν πάει άραγε τα υπόλοιπα ίδια βιβλία; Σε άλλο ράφι; Στους πάγκους μήπως;

Δίπλα του δεν υπήρχε κανένα σαν κι αυτό. Αυτό το μικρό και όμορφο βιβλιαράκι, στριμωγμένο ανάμεσα σε χονδρά βιβλία, σαν εγκυκλοπαίδειες, στο τελευταίο ράφι, της τελευταίας βιβλιοθήκης, του πρώτου —και λοιπόν;— βιβλιοπωλείου της πόλης. Ένα δράμα.

Θα 'πρεπε να 'χει γίνει, μάλλον, κάποιο λάθος.

Ωστόσο οι μέρες περνούσαν και κανένα χέρι δεν το άγγιζε — Ποιό; Αυτό! Ένα βιβλίο που χρειαζόταν ένα άγγιγμα περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο βιβλίο, σε οποιοδήποτε άλλο ράφι, σε οποιοδήποτε άλλο βιβλιοπωλείο στον κόσμο. Ενός βιβλίου τόσο μόνου.

Οι μέρες περνούσαν και κανένα χέρι δε το άγγιζε. Κανένα από τα υπόλοιπα βιβλία δε του μιλούσε. Του είχαν —άλλο παράξενο παιχνίδι της τύχης— γυρισμένη την πλάτη! Ποιά; Αυτά τα ψηλά και άχαρα βιβλία, τα χονδρά σαν εγκυκλοπαίδειες!

Εκεί ψηλά, λοιπόν, στο τελευταίο ράφι, της τελευταίας βιβλιοθήκης του κόσμου, υπήρχε ένα βιβλίο που μίσησε κάποτε τους πάντες και τα πάντα...

Είχε μισήσει όλους τους πάγκους με τα πολύχρωμα βιβλία. Είχε μισήσει τον κόσμο που αγόραζε από αυτούς, είχε μισήσει τα ίδια τα βιβλία. Είχε μισήσει τους ταμείες και τους πωλητές. Είχε μισήσει τον κοντό, φαλακρό ιδιοκτήτη, τα ράφια και τις μαύρες βιβλιοθήκες. Τα βιβλία γύρω του, το ταβάνι και τις μεγάλες λευκές λάμπες...

Είχε μισήσει τον ίδιο του τον εαυτό. Είχε μισήσει κι αυτόν ακόμα τον συγγραφέα του.

Ποιό; Αυτό! Ένα βιβλίο που το μόνο που ήθελε κάποτε ήταν ένα άγγιγμα. Ένα τόσο απλό άγγιγμα. Ένα βιβλίο που το μόνο που θέλησε κάποτε, ήταν αγάπη!

Εκεί ψηλά, στο τελευταίο ράφι, του τελευταίου βιβλιοπωλείου της πόλης, υπήρχε ένα βιβλίο που μίσησε κάποτε τον κόσμο.

* *

Οι μέρες περνούσαν αργά και βασανιστικά. Το εξωφυλλό του έχανε το χρώμα του και οι σελίδες σχεδόν κιτρίνισαν από το χρόνο και το μίσος.

Και λοιπόν; Έτσι κι αλλοιώς κανείς δε θα τ' αγόραζε πια. Κανείς δε θα το πρόσεχε ποτέ. Ένα βιβλίο δυστυχημένο. Ένα βιβλίο μόνο στο τελευταίο ράφι, κάποιας βιβλιοθήκης, κάποιου βιβλιοπωλείου. Ένα βιβλίο σχετικά με...

Σχετικά με ΤΙ;

Ποτέ δεν έμαθε! Ποτέ δεν ήξερε! Κι όμως ποτέ, μα ποτέ ως τώρα δε το σκέφτηκε. Δε σκέφτηκε ποτέ του τι βιβλίο ήταν!

Δεν ήξερε τι βιβλίο ήταν! Γιατί ποτέ του δεν έμαθε ...ανάγνωση!

Αυτό το βιβλίο ήταν ένα βιβλίο που δεν ήξερε ανάγνωση!

Μια κωμωδία.

...

Από εκείνη τη στιγμή άρχισε να αναρωτιέται. Τί θα μπορούσε να είναι; Μήπως ήταν κάτι πράγματι όμορφο;

Μπα! Ο κόσμος τ' αγοράζει τα όμορφα πράγματα. Θα ήταν σίγουρα κάποιο βιβλίο αποτυχημένο.

Κάποιο βιβλίο που δεν άξιζε καν να το κοιτάξεις, να το ανοίξεις, να το ξεφυλλίσεις, να το πάρεις σπίτι σου, σε μια βιβλιοθήκη μικρή και όμορφη με πολύχρωμα, χρυσόδετα βιβλία.

Κάτι παγερά αδιάφορο θα ήταν! Κάποια διατριβή ίσως σχετικά με τις αιτίες της τριχόπτωσης.

Μπα! Θα το κοίταζε ο κοντός, φαλακρός ιδιοκτήτης!

Κάποιο βαρετό βιβλίο μαθηματικών;

Μα οι μαθηματικοί τα βρίσκουν κάτι τέτοια, τα ανακαλύπτουν!

Τί θα μπορούσε να είναι; Και πώς περίμενε τόσο καιρό να το πάρουν οι άλλοι, αφού εκείνο το ίδιο δεν ήξερε ποιο είναι; Και ποιόν να ρωτήσει για να μάθει; Ποιόν; Ποιόν; Ποιόν;

Ήταν ένα βιβλίο μόνο, στην τελευταία βιβλιοθήκη στο πάνω-πάνω ράφι, κάπου δεξιά. Ένα βιβλίο —ίσως το μόνο

σ' ολόκληρο το βιβλιοπωλείο, το μεγαλύτερο βιβλιοπωλείο της πόλης— που δεν ήξερε ανάγνωση.

Και τα γράμματα που κουβαλούσε στις σελίδες του, γράμματα όμορφα, καλλιγραφικά, δε του έλεγαν τίποτα.

Τίποτα απολύτως.

Τα γράμματα, βλέπετε, δε μιλούν ποτέ παρά σε 'κείνους μόνο που ξέρουν να τα διαβάζουν.

Τα γράμματα είναι τόσο, μα τόσο περήφανα!

* *

Να ήξερε τουλάχιστον τον τίτλο του. Τίποτα άλλο. Μόνο τον τίτλο του! Να καταλάβαινε, έστω, πως είναι ένα βιβλίο βαρετό για τις αιτίες της τριχόπτωσης. Ένα βιβλίο, έστω, για συλλέκτες μαθηματικούς. Ένα κάτι!

Τίποτα. Ένα δράμα. Δεν υπήρχε τρόπος κανέννας. Δεν υπήρχε κανένας να το βοηθήσει. Ήταν ένα βιβλίο, ένα βιβλίο μόνο, στην άκρη ενός βιβλιοπωλείου, στην άκρη ενός κόμμου, ενός γαλαξία βιβλίων δίχως σημασία.

Ένα βιβλίο στην κορυφή γραμμάτων δίχως νόημα.

Ήταν και πάλι ένα βιβλίο δυστυχισμένο.

Δε μισούσε πια κανένα από τ' άλλα τα βιβλία, δε μισούσε ούτε τους πάγκους, ούτε τους ανθρώπους που έρχονταν κι

έφευγαν αδιάκοπα, ούτε τους πωλητές, ούτε τα ταβάνια, ούτε τις μεγάλες λευκές λάμπες. Δε μισούσε κανέναν και τίποτα.

Μα ήταν ακόμα ένα βιβλίο τόσο άδειο. Ίσως πιο άδειο από πριν.

Ήταν ένα βιβλίο τόσο μόνο, φυλακισμένο σε μια βιβλιοθήκη κάπου στην πόλη. Σε μια πόλη κάπου στον πλανήτη. Και λοιπόν;

Δε το ενδιέφερε πια τίποτα. Ούτε καν το ότι έβλεπε τον κόσμο μέσα από τη ράχη ενός μικρού βιβλίου. Και λοιπόν; Θα μπορούσε να ήταν και το ίδιο σαν το βιβλίο δίπλα του. Κι ας ήταν δίπλα του ένα βιβλίο μεγάλο και άχαρο σαν εγκυκλοπαίδεια.

Τίποτα πια δεν είχε σημασία. Ήταν ένα βιβλίο χωρίς περιεχόμενο!

Ίσως μάλιστα να έγραφε τις ίδιες κουβέντες με τα υπόλοιπα βιβλία. Ίσως να μην ήταν τυχαίο που το έβαλαν σ' αυτό το ράφι. Ίσως εδώ να έπρεπε να το βάλουν. Μαζί με τα χονδρά βιβλία σαν εγκυκλοπαίδειες.

ΕΔΩ! Στο τελευταίο ράφι! Στο πάνω-πάνω ράφι, κάπου δεξιά, της τελευταίας βιβλιοθήκης, του πρώτου —ε, και;— βιβλιοπωλείου της πόλης.

Ίσως εδώ να ήταν η θέση του!

Και λοιπόν; Τόσα και τόσα δεν ήταν εκεί;

* *

Θα ήταν τόσο όμορφα αν ήταν οι σελίδες του λευκές, έτσι δεν είναι;

Θα ήξερε τότε πως ήταν πράγματι ένα βιβλίο δίχως περιεχόμενο. Το μόνο βιβλίο δίχως περιεχόμενο σε όλα τα ράφια, όλων των βιβλιοθηκών, όλων των βιβλιοπωλείων του κόσμου.

Όμως δεν υπάρχουν βιβλία δίχως περιεχόμενο! Πουθενά δε θα βρείς βιβλία δίχως περιεχόμενο! Σ' όλα τα βιβλιοπωλεία του κόσμου και να ψάξεις!

Γιατί;

Γιατί θα έπρεπε να έχει γεννηθεί; Γιατί; Γιατί;

Θα ήθελε να ήταν κάποιος εκεί να του πει. Θα ήθελε να ήταν εκεί ο συγγραφέας του.

...

Υπήρχε άραγε κάποιος που να το είχε γράψει;

Κι αν ήταν απλά ένα βιβλίο ελαττωματικό; Ένα βιβλίο γέννημα ενός λάθους σ' εκείνη τη μηχανή, εκείνη τη μέρα, την πρώτη μέρα που θυμόταν; Αν ήταν μόνο ένα λάθος; Ένα βιβλίο δίχως νόημα; Τότε;

Τότε θα ήταν μόνο ένα λάθος! Και λοιπόν; Λάθος δεν ή-

ταν που βρέθηκε εδώ, ένα βιβλίο μόνο στην άκρη του κόσμου;

ΛΑΘΟΣ ΔΕΝ ΗΤΑΝ;

Κι αν ήταν ένα βιβλίο που κάποιος το έγραψε βάσει σχεδίου; Με πολύ σκέψη και βάσει σχεδίου; Ναι... ίσως... μπορεί. Πιο πιθανό είναι.

Αν όμως δεν του άρεσε; Αν ήταν ένα βιβλίο που το περιεχόμενό του —απίστευτα μελετημένο— δε του άρεσε;

Αν ήταν ένα βιβλίο που το περιεχόμενό του άρεσε στον συγγραφέα του αλλά όχι στο ίδιο το βιβλίο; Τότε τί;

Τότε ακόμα χειρότερα! Δε θα υπάρχει λάθος! Θα είμαι καταδικασμένο για πάντα! Ένα βιβλίο που σχεδιάστηκε σωστά για να αρέσει στο συγγραφέα! Γιατί;

Γιατί δε με ρώτησε εμένα; Εγώ δε τα πληρώνω όλα; **ΕΓΩ. ΕΓΩ!** Εγώ, κρυμμένο για πάντα σε ένα ράφι, κάπου σε κάποιο βιβλιοπωλείο!

ΕΓΩ ΚΑΙ ΜΟΝΟΝ ΕΓΩ!

...

Ήταν ένα βιβλίο που φώναζε.

Που ούρλιαζε μόνο του, τόσο απίστευτα μόνο του, όσο ποτέ δε φαντάστηκε κανένας πελάτης, κανένας ιδιοκτήτης, κανένας πωλητής, κανένας συγγραφέας ως την άκρη του κόσμου.

Ένα βιβλίο που έκλαιγε, που δάκρυζε! Που μούσκευε τις χάρτινες σελίδες του.

Γιατί δεν είχαν πλέον σημασία...

* *

Γιατί ποτέ δεν είχαν σημασία. Ούτε εκείνες, ούτε οι τίτλοι με τα μεγάλα γράμματα...

Γι' αυτό το βιβλίο δεν είχε σημασία τίποτα! Γιατί ήταν ένα βιβλίο χωρίς περιεχόμενο, ένα βιβλίο που έκλεινε μέσα του τα πάντα και το μηδέν.

Ήταν ένα βιβλίο μόνο στην άκρη του σύμπαντος. Κι έκλεινε παράλογα μέσα του το σύμπαν.

Αυτό το βιβλίο δεν είχε ανάγκη από τίτλο.
Όπως κανένα βιβλίο δεν έχει ανάγκη από τίτλο!

Αυτό το βιβλίο δεν είχε ανάγκη από συγγραφέα.
Όπως κανένα βιβλίο δεν έχει ανάγκη από συγγραφέα!

Αυτό το βιβλίο δεν ήθελε τίποτα! Δεν ήθελε πωλητές και πάγκους, βιβλιοθήκες και ράφια, δεν είχε αξία και δεν είχε τιμή.

Αυτό το βιβλίο —όπως και κάθε βιβλίο— αν ήθελε τίτλο θα τον έβαζε μόνο του! Αν ήθελε περιεχόμενο θα το έγραφε μόνο του!

Και θα 'ταν ένα βιβλίο για παιδιά.
Ένα βιβλίο με χρώματα και μουσικές...

...

Ο κόσμος έφυγε, και ο κοντός φαλακρός ιδιοκτήτης έσβησε τα φώτα και κλείδωσε τη βαριά σιδερένια πόρτα.

Μα εκεί, στο σκοτάδι και τη σιωπή, μόνο ανάμεσα σε τόσα βιβλία, ένα μικρό βιβλιαράκι χαμένο στο τελευταίο ράφι της τελευταίας βιβλιοθήκης του κόσμου, φώναζε μόνο του στα άλλα βιβλία!

Και τα καλούσε να σβήσουν τους τίτλους από τα εξώφυλλα. Να σβήσουν τα κείμενα στα οπισθόφυλλα. Και απλά να αγγίξουν το ένα το άλλο.

Ένα τρελλό βιβλίο, μουσκεμένο θαρρείς στην υγρασία της νύχτας, φώναζε τρέμοντας στ' άλλα βιβλία.

Φώναζε τρέμοντας, μα κανείς δε το άκουγε...

...Δε θα 'θελαν φαίνεται να διαταράξουν την τάξη!

Κι όμως δεν είχαν να ρωτήσουν κανέναν!

Ήταν απλά και μόνο κάποια βιβλία στην άκρη του κόσμου που δεν είχαν ανάγκη από συγγραφείς και πωλητές, από αγοραστές και ιδιοκτήτες.

Εκείνοι τα είχαν ανάγκη, μα δε τα ρώτησαν ποτέ.

Τα καταδίκασαν σε κάποια ράφια, στοιβαγμένα σε κάποιες βιβλιοθήκες του κόσμου.

Και δε τα ρώτησαν ποτέ.

Όμως εκείνα πληρώνουν το τίμημα — βιβλία μόνα στην

άκρη του σύμπαντος...

...

Ήταν κι αυτό ένα βιβλίο που δε το ρώτησαν ποτέ. Που φώναζε μόνο του, που ούρλιαζε στην άκρη εκείνη του κόσμου.

Ένα βιβλίο αστείο! Ένα βιβλίο δίχως όνομα και περιεχόμενο, που φώναζε τα άλλα βιβλία και τα καλούσε κοντά του, ώσπου τα δάκρυα διέλυσαν τις άδειες σελίδες του...

Ήταν κι αυτό ένα βιβλίο που αγάπησε κάποτε τ' άλλα τα βιβλία.

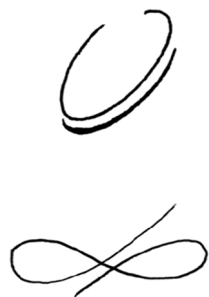
Κι είναι παράξενο πως μέσα σ' ένα τόσο δα μικρό βιβλίο, σ' ένα τόσο δα μικρό ραφάκι μιας βιβλιοθήκης στην άκρη του κόσμου, μπόρεσε να χωρέσει με μιας...

τόση ευτυχία!

(Τη νύχτα της 16ης προς τη 17η Δεκεμβρίου)

Το λευκό κλείνει παράλογα μέσα του

...όλα τα χρώματα...

